Ազգ
Azg armenian daily
14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 226 (2194)

Ձերբակալվել է պաշտպանության նախարարության գործերի կառավարիչը

Դեկտեմբերի 9-ին ՀՀ ազգային անվտանգության նախարարության օպերատիվ տվյալների հիման վրա, ՀՀ զինվորական դատախազության հետ անցկացված համատեղ միջոցառումների արդյունքում ձերբակալվել է ՀՀ պաշտպանության նախարարության գործերի կառավարիչ, գնդապետ Ավագ Խաչատրյանը:

Նրա բնակարանում եւ ավտոմեքենայում հայտնաբերվել եւ առգրավվել են մեծ քանակության զենք, զինամթերք, ռազմական կապի միջոցներ, օպտիկական սարքավորումներ, ինչպես նաեւ 105 հազար ԱՄՆ դոլար:

Փաստի առթիվ հարուցված է քրեական գործ, որը վարում է ՀՀ զինվորական դատախազությունը:

ՀՀ ԱԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԵՏ ԿԱՊԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հարկային բարեփոխումների ծրագիրը 5 մլրդ դրամ է բերելու պետբյուջե

Սակայն եկամտահարկի գանձման նոր եղանակը բավականին ռիսկային է

ԳՈՌ ՍԵՐԳԱՍՏՅԱՆ

Ինչի մասին խոսել են գրեթե բոլոր կառավարություններն ու քաղաքական օրջանակները, կարծես թե իրականություն է դառնում: Երեկ «Ազգը» նշել էր, որ նախագահին Ազգ. ժողովը արտահերթ նստաշրջան է հրավիրել, որի քննության առարկան կառավարության ներկայացրած հարկային բարեփոխումների համալիր ծրագիրն էր: Ծրագիրը, որը բովանդակում է մոտ 15 օրենսդրական նախաձեռնություն, ներկայացվեց փաթեթային տարբերակով, քանի որ առաջարկվող բազմաթիվ լրացումներ ու փոփոխություններ փոխկապակցված էին, իսկ ծրագրի քաղաքական ուղղվածության հիմքում կառավարությունը տեսնում է հարկային բեռի թեթեւացումը, որը պետք է միաժամանակ չհարվածեր պետական բյուջեի մուտքային մասին: Նպատակը, իհարկե, ողջունելի է, առավել եւս երբ ներկայացված նախագծով բարեփոխումներից բյուջե հավելյալ մուտքագրվելու է միջին հաշվով 5,5 մլրդ դրամ:

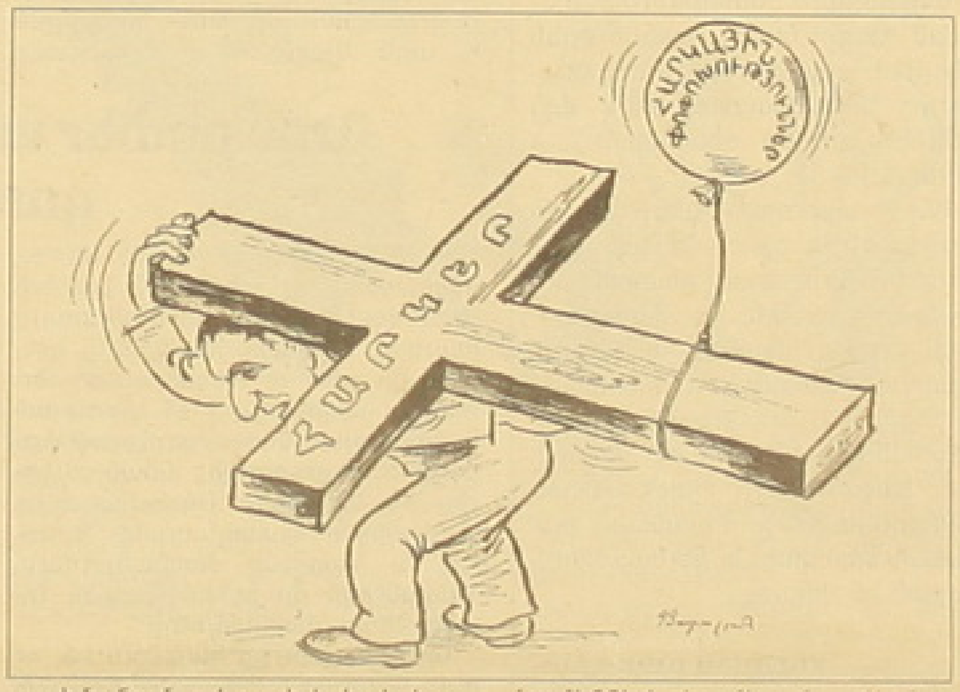

Ընդհանուր միջոցառումների արդյունքում նախատեսվում է շահութահարկի 20 տոկոս դրույքաչափի սահմանում, որից որեւէ փոփոխություն ստացվող այս կտրվածքով նախկին մուտքերի համեմատ չի ծրագրվում, ավելացված արժեքի հարկի արտոնությունների կրճատում (որը դեռեւս չի քննարկվել) 25 մլրդ 76 մլն դրամի ավելացմամբ, ներմուծվող բոլոր ապրանքատեսակների համար ավելացված արժեքի հարկի գանձում մաքսային մարմինների կողմից մոտ 11 մլրդ դրամ արժեքով, եկամտահարկի եւ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների դրույքաչափերի եւ սանդղակի ներդաշնակեցման արդյունքում եկամտահարկի մուտքերի փոփոխություն մինչեւ մոտ 8,5 մլրդ դրամով եւ այլն:

Տես ▸ էջ 3

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները համաձայնել են, որ Թուրքիան մեծ դեր ունի Կովկասում»

Անկարան հիշեցնում է նախապայմանները եւ Երեւանին առաջարկում տնտեսական համագործակցություն

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

«Սփյուռքահայությունը հարկադրում է Քոչարյանին պաշտպանել կարծր քայլեր. Հայաստանի եւ Ադրբեջանի առաջնորդները համաձայնել են, որ Թուրքիան մեծ դեր ունի Կովկասում» վերնագրված հոդվածում Turkish Daily News օրաթերթի դեկտեմբերի 13-ի համարում անդրադարձել է ԵԱՀԿ Մխ համանախագահների այցելությանը տարածաշրջան, ԼՂ խնդրի լուծմանը եւ հայ-թուրքական տնտեսական հարաբերություններին:

Հոդվածագիր Իլնուր Չեւիքը նկարագրելով համանախագահների այցելության երթուղին, նշում է, որ «ամերիկացի, ֆրանսիացի եւ ռուս պաշտոնյաներն առաջադրանք ունեին նախապատրաստել Հ. Ալիեւի եւ Ռ. Քոչարյանի միջեւ վիճելի ԼՂ տարածքի շուրջ բանակցությունները, որոնք կկայանան Ստամբուլում այս ամսվա վերջերին»:

«Միջնորդներն անցնող ուրբաթ ժամանելով Անկարա Թուրքիայի ԱԳՆ նախարար Ի. Ջեմից խոստում ստացան, որ Թուրքիան կվերացնի Հայաստանի շրջափակումը, եթե ԼՂ հակամարտությունը լուծվի», գրում է թերթը:

Թուրք բարձրաստիճան պաշտոնյաները մեկ անգամ չեն նշել, որ կվերացնեն Հայաստանի շրջափակումը, եթե Երեւանը կատարի Անկարայի առաջ քաշած երկու նախապայմանները՝ հրաժարվի Ցեղասպանության հարցի արծարծումից եւ Թուրքիայի նկատմամբ տարածքային հավակնություններից, հայկական ուժերը դուրս բերի ԼՂ-ից եւ հարակից տարածքներից: Արտգործնախարար Ջեմն այս դեպքում օգտագործում է «լուծում» բառը եւ դժվար չէ հասկանալ, որ «լուծում» ասելով նկատի են առնվում նախապայմանները:

Բաքվում Վ. Պուտինի բանակցությունների հիմնական թեմաներից մեկը կդառնա ղարաբաղյան խնդիրը

ԲԱՔՈՒ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՌԴ նախագահ Վ. Պուտինի՝ Ադրբեջան կատարելիք այցի ընթացքում բանակցությունների հիմնական թեմաներից մեկը կդառնա ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման ուղիների որոնումը, հայտարարել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Նիկոլայ Գրիբկովը, հաղորդում է «Բիլիք դունյասի» գործակալությունը:

Ռուս դիվանագետի ասելով, ներկայումս Պուտինի այցի շուրջ նախապատրաստություն է ընթանում, պատրաստվում է այն փաստաթղթերի փաթեթը, որոնք պետք է ստորագրվեն Բաքվում, մասնավորապես առեւտրատնտեսական, մաքսային եւ տրանսպորտի ոլորտներում համագործակցության 8 համաձայնագիր:

Հարավային Կովկասը եղել եւ մնում է Պենտագոնի ուշադրության կենտրոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Հարավ-կովկասյան տարածաշրջանը միշտ եղել է Միացյալ Նահանգների զինված ուժերի ուշադրության կենտրոնում: Սակայն, միայն վերջերս Կովկասի տարածաշրջանն անցել է եվրոպայում ԱՄՆ զինված ուժերի հրամանատարության ուղղակի պատասխանատվության տակ, ինչով էլ պայմանավորված է տարածաշրջանում ամերիկյան բարձրագույն զինվորական պաշտոնյաների աճող ակտիվությունը: Այդ մասին մամլո ասուլիսի ժամանակ պատասխանելով ՍՆԱՐՔ-ի թղթակցի հարցին՝ դեկտեմբերի 13-ին հայտարարեց եվրոպայում ԱՄՆ զինված ուժերի հրամանատարության պլանավորման եւ քաղաքականության դեպարտամենտի տնօրեն գեներալ-մայոր Չարլզ Սիմփսոնը, որը գլխավորում է Հայաստան ժամանած Պենտագոնի պատվիրակությունը:

Գեներալը կտրականապես հերքեց Հայաստանում ռուսական ռազմական ներկայությանը հակազդելու նպատակով Պենտագոնի ակտիվացման վերաբերյալ ենթադրությունները: Միացյալ Նահանգների նպատակը տարածաշրջանում իր ռազմական ներկայությունը հաստատելը չէ, այլ տարածաշրջանի երկրների հետ համագործակցելը, ինչը նրանց թույլ կտա դառնալ ուժեղ տնտեսական եւ ռազմաքաղաքական տեսակետից, ընդգծեց Չարլզ Սիմփսոնը:

Պատասխանելով Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությանը վերաբերող հարցերին՝ Պենտագոնի ներկայացուցիչը նշեց, որ Միացյալ Նահանգները հույսով են, որ հակամարտությունը կկարգավորվի խաղաղ ճանապարհով եւ կողմերի միջեւ փոխըմբռնման հիման վրա: «Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է, որպեսզի հակամարտության կարգավորման մեջ շահագրգռված պետությունների խումբը աջակցի տարածաշրջանի խաղաղարար գործընթացի զարգացմանը» ասաց Չարլզ Սիմփսոնը:

Հայոց ցեղասպանության օրինագիծը հունվարի 18-ին կներառվի Ֆրանսիայի խորհրդարանի օրակարգում

ՓԱՐԻԶ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ֆրանսիայի խորհրդարանի նախագահությունը դեկտեմբերի 12-ին որոշում է ընդունել Հայոց ցեղասպանության օրինագիծը 2001 թ. հունվարի 18-ին Ֆրանսիայի խորհրդարանի օրակարգում ներառելու մասին: Ինչպես գրում է թուրքական «Ենի Բինյըլ» օրաթերթը, նախաձեռնությունը պատկանում է Հանուն Ֆրանսիայի ժողովրդավարացման Միությանը (UDF):

Թերթը կանխատեսում է օրինագծի միանշանակ հաստատում՝ դա կապելով նաեւ մարտին Ֆրանսիայում տեղի ունենալիք տեղական ինքնակառավարման ընտրությունների հետ: «Ոչ մի քաղաքական ուժ ընտրություններից նախօրեին հայ ընտրազանգվածին զայրացնելու ռիսկին չի դիմի», գրում է «Ենի Բինյըլը»: Օրինագծի կողմնակիցների մեծամասնությունը կազմում են խորհրդարանի սոցիալիստական ուժերը: Մինչդեռ աջակողմյան UDF կուսակցությունը եւս հանդես է գալիս հայանպաստ դիրքորոշումներից, ինչը թուրքական թերթը կապում է հայազգի Լիոն քաղաքում UDF-ի անդամ Ռեմոն Բառի քաղաքապետի թեկնածության առաջադրման հետ:

ԱՆԿԱՊ

Կառավարական հեռախոսները լռեցին, պաշտոնյաները դարձան ավելի անհասանելի

Երեկ հավանաբար առհավետ լռեցին Հայաստանի բոլոր կառավարական հեռախոսները: Հիշեցնենք, որ կառավարության նիստերից մեկում որոշում է ընդունվել 2001 թ. հունվարի 1-ից հրաժարվել կապի այդ տեսակից որպես ոչ արդյունավետ եւ թանկարժեք: Սակայն, ինչպես ասում են, ուրբաթը շաբաթից շուտ եկավ: Կապի այս տեսակը սպասարկող «էլինետ» ընկերությունից այս առթիվ բացատրություն ստանալու փորձերն ապարդյուն անցան: Ընկերության քաղաքային հեռախոսահամարները չնայած աշխատում էին, բայց արդյունավետության առումով քիչ էին տարբերվում իրենց կառավարական «գործընկերներից», այսինքն լռում էին: ՀՀ կառավարության, ինչպես նաեւ տրանսպորտի եւ կապի նախարարության լրատվական ծառայությունները եւս չկարողացան որեւէ տեղեկություն տրամադրել կառավարական հեռախոսակապի վաղաժամկետ վախճանի վերաբերյալ: Ի վերջո, այլ, ոչ պաշտոնական աղբյուրներից հաջողվեց հետեւյալ տեղեկությունը ստանալ: Կապի այս տեսակից կառավարության եւ գերատեսչությունների հրաժարվելուց հետո անարդյունավետ է կառավարական կապի հետագա շահագործումը: Իսկ քանի որ դրանք հսկայական գումարներ են պարտք «էլինետին», վերջինս դրանց, հետեւաբար իր կրած վնասների ավելացումից խուսափելու համար որոշել է անջատել կառավարական կապը մինչեւ հունվարի 1-ը:

Այս առիթով կցանկանայինք նշել, որ կառավարական հեռախոսակապը զանգվածային լրատվամիջոցների, քաղաքական կուսակցությունների, հասարակական եւ օտարերկրյա կազմակերպությունների եւ այլոց համար բարձրաստիճան պաշտոնյաներից պահանջվող տեղեկությունը ստանալու, նրանց հետ կապվելու միակ քիչ թե շատ հուսալի միջոցն էր: Դրա անջատումով վերջիններս անհասանելի են դառնում շարքային մահկանացուներին, քանզի քաղաքային հեռախոսներով խոսելն անվտանգ անպատվություն է նրանց համար, իսկ բջջայիններով նրանք ոչ միշտ եւ ոչ բոլորի համար են հասանելի:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ընթացիկ

Մշակութային երկխոսություններ աշխարհի ժողովուրդների հետ

Համըլխպում Հայաստանում հավատարմագրված դեսպանների հետ

Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակը լավագույն առիթ է աշխարհին ներկայանալու հոգեւոր-մշակութային մեր ողջ ժառանգությամբ, որն, անշուշտ, ազգային ուրույն դրսեւորվածությամբ եւ երանգավորումով հանդերձ անխուսափելիորեն աղերսվում է աշխարհի այս ժողովուրդների մշակութային արժեքներին, որոշակիորեն կրելով եւ եվրոպական, եւ ասիական քաղաքակրթությունների ազդեցությունը: Երեկ կառավարության ընդունելությունների տանը 1700-ամյակի միջոցառման պետական հանձնաժողովի փոխնախագահ Խոսրով Հարությունյանի եւ ՀՀ-ում հավատարմագրված տարբեր երկրների դեսպանների եւ դեսպանատան ներկայացուցիչների հանդիպման ընթացքում շոշափվեցին մշակութային երկխոսություն սկսելու եւ նման բնույթի հարցեր:

Խոսրով Հարությունյանը ներկայացրեց միջոցառումների պետական ծրագրի ընդհանուր պատկերը: Հոգեւոր-մշակութային բնույթի միջոցառումները ենթադրվում է անցկացնել ոչ միայն սեփական, այլ նաեւ օտարերկրյա ստեղծագործողների ուժերով: Նշանակություն է տրվել նաեւ մեր հանրապետությունում ապրող ազգային փոքրամասնությունների մշակույթների ներկայացմանը: Արտերկրից (Իտալիա, Մեծ Բրիտանիա) ստացված դրական արձագանքները համագործակցության դրսեւորման նոր հնարավորությունների հույս են առաջացնում: Արտերկրի մեր դեսպանատներում ստեղծված են նախաձեռնող խմբեր, որոնք տարբեր երկրներում տանում են միջոցառումների անցկացման համապատասխան աշխատանքներ նաեւ դրսում: Բանակցություններ են ընթանում հարեւան երկրների՝ Վրաստանի, Իրանի հետ նրանց ստեղծագործական ուժերը նույնպես ներգրավելու:

Խ. Հարությունյանը անդրադարձավ միջոցառումների առիթով Հայաստան այցելող զբոսաշրջիկների ենթադրվող մեծ հոսքին՝ նրանց անհրաժեշտ պայմաններով ապահովելու, սպասարկումը պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու խնդիրներին, օդանավակայանը արդիականացնելու, այնտեղ ծառայությունների որակը բարձրացնելու, զբոսաշրջիկների հետ աշխատելու համար տեղեկատվական գործակալություններ ստեղծելու հարցերին: Մեծ ուշադրություն է դարձվում հյուրանոցաշինությանը՝ կացարանների թիվն ավելացնելով մասնավոր բնակարանների հաշվին, որոնց օգտագործելիությունը կորոշեն հատուկ տուրիստական օպերատորները տեղում ծանոթանալով պայմաններին: Կատարվում են աշխատանքներ հուշարձանների շրջապատը բարեկարգելու ուղղությամբ: Նախապատրաստված է որակյալ թարգմանիչ-գիդեր պատրաստելու ծրագիր: Հրատարակվելիք մեծաքանակ գրականությունը (քարտեզներ, տեղեկատուներ) մեր երկիրը լավագույնս կներկայացնի զբոսաշրջիկներին:

Փոխադարձ համագործակցության արդյունքում, ցանկության դեպքում, Հայաստանում իրենց մշակույթը կներկայացնեն բոլոր այն երկրները, որոնց դեսպանատները գործում են մեր երկրում:

Ինչ վերաբերում է ծրագրի ֆինանսավորման եւ պաշտոնական հրավերների վերաբերյալ դեսպանների հարցադրումներին, Խ. Հարությունյանը պատասխանեց, որ ֆինանսավորումը կատարվում է պետական միջոցներով, կոմերցիոն ճանապարհներով եւ եկեղեցու կողմից, իսկ հաջորդ տարի պաշտոնական այցելությունները Հայաստան բավական տպավորիչ եւ ներկայացուցչական են լինելու:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

«Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահները համաձայնել են, որ Թուրքիան մեծ դեր ունի Կովկասում»

Սկիզբը էջ 1

Ամերիկացի համանախագահ Ք. Քավանոն բերին տված հարցազրույցում ասել է. «Իմ թիվը Քոչարյանի հետ քննարկել է Թուրքիա-Հայաստան հարաբերությունները: Հայաստանի առաջնորդը գնահատում է Թուրքիայի կարեւորությունը եւ այն հեռանկարները, որոնք կբացվեն, երբ տարածաշրջանում վերականգնվի խաղաղությունը»:

Ապա սկսվում է հոդվածի «երկրորդ հատվածը», որտեղ մեջբերվում են տեսակետներ առանց անուններ նշելու: Միսումն ակնհայտ է՝ ցույց տալ, որ Հայաստանի տնտեսական զարգացման միակ ուղին Թուրքիայի հետ կապեր հաստատելն է: «Դիվանագիտական աղբյուրներն ասում են, թե Քոչարյանի ձեռքերը կապված են սփյուռքահայությունից նրա ունեցած կախվածության պատճառով: Հայաստանում բացակայում են օտարերկրյա ներդրումները, երկիրը կախվածության մեջ է սփյուռքահայերի ներդրումներից, ովքեր բնակվում են ԱՄՆ-ում եւ Ֆրանսիայում: Նրանք հիմնականում կոշտ գծի կողմնակիցներ են եւ ցանկանում են, որ Քոչարյանը Թուրքիային տարածքային պահանջներ ներկայացնի... Հայաստանը հրապարակավ աջակցում է Ցեղասպանության բանաձեւի քննարկումներին՝ առաջ բերելով թուրքական կառավարության զայրույթը: Քավանոն ասել է, որ Հայաստանի ղեկավարությունը տեղյակ է Թուրքիայի զայրույթին, բայց չունի այլ ընտրություն զոհացնելու կոշտ գծի կողմնակից սփյուռքահայերին», գրում է թերթը եւ ակնարկում այն, ինչի նպատակով գրված է հոդվածը. «Դիվանագիտական աղբյուրներն ասում են, որ Թուրքիան ունի հայկական կառավարության սփյուռքահայերից կախվածության նվազեցման բանալին: Նրանք մատնանշում են, որ Երեւանում վաճառվող ապրանքների մեծ մասը Թուրքիայից է եւ մաքսանենգ ճանապարհով Հայաստան է հասնում Իրանով եւ Վրաստանով... Թուրք պաշտոնյաներն ասում են, որ իրենք Արեւելյան Թուրքիայի առեւտրականների ճնշման տակ են, ովքեր կողմ են բացելու Հայաստանի հետ սահմանային դարպասները: Բայց նրանք կողմ են դրան, երբ խաղաղություն կնքվի Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ: Թուրքիան լուրջ քայլեր է արել բարելավելու Իրանի, Սիրիայի, նույնիսկ Հունաստանի հետ հարաբերությունները եւ կարող է նույն քայլերն անել Հայաստանի դեպքում՝ չնայած Անկարայի եւ Երեւանի միջեւ առկա տարաձայնություններին»:

Թուրքական ԶԼՄ-ներին չպետք է վստահել: Անցած տարիների փորձով կարող ենք վկայել, որ թուրք լրագրողները հայ պաշտոնյաների հետ հարցազրույցները խեղաթյուրելու անկրկնելի վարպետներ են: Ճիշտ է, տվյալ դեպքում որպես աղբյուր մեջբերվում է Ք. Քավանոյի խոսքը, սակայն հակված չենք դա անվերապահորեն ընդունելու: Ի մասնավորի, ՀՀ նախագահ Քոչարյանը դժվար թե այդքան կարեւորած լինի տարածաշրջանում Թուրքիայի դերը:

Մեզ մտահոգում է ԼՂ հակամարտության կարգավորման խնդրում Ռուսաստանի մի տեսակ պասիվությունը եւ Թուրքիայի դերի ակտիվացումը: ԱՄՆ համանախագահ Ք. Քավանոյի խոսքերով, այցի խնդիրներից մեկն էլ «այն դերի նշանակության վրա ուշադրություն հրավիրելն էր, որը Թուրքիան կարող է կատարել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում»: Վերջին 10 տարիների Թուրքիայի գործողությունները ցույց են տվել, որ նա չի կարող ԼՂ հարցում արդար, անաչառ միջնորդ լինել:

Վերջին մեր հոդվածներից մեկում («Համանախագահները նոր առաջարկներ չեն բերել», «Ազգ», թիվ 224) նշել էինք, որ շուտով խոսակցություններ կբացվեն Կարս-Գյումրի-Նախիջեւան-Բաքու երկաթգծի գործարկման շուրջ: Շարունակում ենք մնալ մեր կարծիքին, իսկ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան Լեմոնի վերջերս Գյումրի կատարած այցը դիտում այդ ենթատեքստում: Շուտով թուրքական մամուլը, մեր կարծիքով, կսկսի «հայանպաստ» հոդվածների շարքը, որոնցում գլխավորը կլինի հետեւյալը. Հայաստանը կարող է հաղթահարել տնտեսական ճգնաժամը, եթե համագործակցի Թուրքիայի հետ անշուշտ նախ Ադրբեջանի հետ «լուծելով» ԼՂ հակամարտությունը:

Հետաքրքիր է՝ ո՞ւմ հետ պետք է համագործակցի Թուրքիան հաղթահարելու իր տնտեսական ճգնաժամը, լուծելու երկրի 30 մլն քաղաքացիների խնդիրները, ովքեր աղքատության ենթակա են, կամ ի՞նչ միջոցներով կուտակեն Թուրքիան մարել շուրջ 150 մլրդ դոլար արտաքին պարտքը:

Աղբանոց

«Համաշխարհային բանկը չի խոստանում, այլ պլաններ է մշակում»

««Համաշխարհային բանկը պայմանը չի կատարում»», «Ազգի» հրապարակմանը երեկ արձագանքեց Համաշխարհային բանկի Երեւանի գրասենյակը, անհամաձայնություն հայտնելով ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարարի հայտնած որոշ տվյալներին: Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ծրագրի պատասխանատու Յուրի Բուտաեւը նշեց, որ SAC-III եւ SAC-IV բյուջեի համար նախատեսված վարկերում բիզնես-ինկուբատորների ստեղծման ծրագիրը ներառված չէ: Նա ընդհանրապես հերքեց այդպիսի ծրագրի գոյությունը, հայտնելով, որ գոյություն ունեն ընդամենը պլաններ:

Համաշխարհային բանկն ուսումնասիրում է արտադրության այն ճյուղերը, որտեղ Հայաստանն առավելություն ունի եւ ցանկանում է օժանդակել դրանց զարգացմանը: Այդ ճյուղերից մեկն ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների արդյունաբերությունն է: Այն նախընտրելի է մի շարք առումներով՝ փոքր ծախսեր գործունեություն սկսելու համար, արդեն արեւմտյան շուկա արտահանվող արտադրանք, աշխատուժի բարձր հմտություն եւ այլն: Այստեղ ՀԲ-ն կօժանդակի բիզնես-ինկուբատորների ստեղծման հարցում, որի շուրջ բանակցություններ են վարվում Հայաստանի կառավարության հետ: Բիզնես-ինկուբատորում գործող ընկերությունները կունենան զեղչեր որոշ ծառայություններից՝ օրինակ, հեռահաղորդակցությունից օգտվելու համար: Համաշխարհային բանկի պատասխանատուն հնարավոր համարեց Հայաստանին 5 մլն դոլար վարկի հատկացումը այս ոլորտում եկող տարվա կեսերին: Սակայն վերստին ընդգծեց, որ իր ներկայացրածն ընդամենը պլաններ են, որոնք տարբեր պատճառներով կարող են չիրականանալ եւ այդ դեպքում ճիշտ չի լինի ասել՝ «Համաշխարհային բանկը խոստացավ, բայց՝ չկատարեց»:

Մեր կողմից մնում է միայն այս դիմումը վերահասցեագրել Հայաստանի բոլոր պաշտոնյաներին՝ նախագահից մինչեւ վարչություն, բաժինների պետեր եւ խորհուրդ տալ մեծ հույսեր չփայփայել Համաշխարհային բանկի բազմամիլիոնանոց վարկային «պլանների» հետ, որոնք նույնպես տարբեր պատճառներով կարող են չիրականանալ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ոչ բուհեր անօրինական են գործում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի ոչ պետական բուհերի լիցենզավորման գործընթացում պարզվել է, որ անօրինական են գործում մի շարք ոչ պետական բուհեր: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության մամուլի ծառայությունից, նման բուհերից են Մոսկվայի ժամանակակից հումանիտար համալսարանի Գյումրիի եւ Կապանի մասնաճյուղերը, Տագանրոգի պոլիտեխնիկական քոլեջի Վեդու մասնաճյուղը:

Նույն աղբյուրից հայտնում են, որ ուժը կորցրած է համարվել Երեւանի «Ռավվի» համալսարանի լիցենզիան. բուհի ուսանողները տեղափոխվել են «Գրիգոր Զոհրապ» եւ «Գալիք» համալսարաններ: Նման գործընթաց է սպասվում նաեւ Վանաձորի «Մանաիին» կառավարման ինստիտուտին: Իսկ Հրազդանի Օրբելու անվան համալսարանի լիցենզիայի հարցը վերանայվում է:

Մի շարք բուհեր էլ պետք է լուծարվեն կամ միավորվեն այլ հաստատությունների հետ: Դրանցից են «Մյուդ» իրավաբանական ինստիտուտը, Արեւելյան մարտարվեստների ակադեմիան, «Դավիթ Անհաղթ» ինստիտուտը, Մոսկվայի Սպառողական կոոպերացիայի համալսարանի Երեւանի մասնաճյուղը, Սպարանի Հովնանյանի անվան, Սպիտակի «Սպիտակ», Երեւանի հայ-ռուսական տեխնոլոգիաների, ձեռնարկատիրության եւ էկոլոգիայի համալսարանները:

Գորիս

Գյուղերն ավելի տեսանելի՞ կլինեն: Հուսանք

Դեկտեմբերի 11-ին Գորիսի քաղաքապետարանում կայացավ նորաստեղծ «Գորիսի համայնքների միության» (նախագահ՝ Գորիսի քաղաքապետ Նելսոն Ոսկանյան) ընդհանուր ժողովը, որին մասնակցում էին, ըստ կանոնադրության, գործադիր տնօրենի պաշտոնի համար հայտարարությամբ նախօրոք առաջադրված 8 թեկնածուներից 5-ը, տարածաշրջանի 24 գյուղական համայնքներից 21-ի գյուղապետները, ԱԺ պատգամավոր Սուրեն Խաչատրյանը:

Փակ գաղտնի քվեարկությամբ միության գործադիր տնօրեն ընտրվեց (17 կողմ) ՀՀ կառավարությանն առընթեր տարածաշրջանային ինտեգրացման վարչության համակարգող, ենթավարչության պետ Գրիշա Հարությունյանը:

«Ո՞րն էր միության ստեղծման շարժառիթը եւ առաջիկա աշխատանքների ի՞նչ ուղղվածություն է ծրագրվում» հարցին նորընտիր գործադիր տնօրենը պատասխանեց. «Այն փաստը, որ միության անդամ են արդեն գյուղական 22 համայնքներ, վկայում է միության նկատմամբ առկա լուրջ հետաքրքրության մասին: Միությունը ստեղծվեց Հարավային Հայաստան սահմանամերձ ինտեգրացված ծրագրի ֆինանսական աջակցությամբ՝ խրախուսելի նպատակ ունենալով ճիշտ ուսումնասիրել ու համակարգել տարածաշրջանի լուծման կարոտ հիմնախնդիրները, դրանք քարտեզագրել ըստ կարեւորության ու առաջնահերթության: Եվ հետո՝ ճիշտ նպատակաուղղել ներդրումները:

Երկրորդական թվացող շատ հարցեր ու ոլորտներ կան, որոնք իրականում ստրատեգիական նշանակությամբ առավել կարեւոր են եւ լուրջ ու արտացոլ մոտեցումների կարիք ունեն: Այս կառույցով գյուղերը հոգսերի ողջ քեռով, շատ ավելի տեսանելի կլինեն:

Գործադիր տնօրենի վստահությունը հույս է ներշնչում, որ այս միությունը հերթական, սնկերի պես աճող, վկայական ու կնիք ունեցող, որոնումների ճանապարհին անհույս դեգերող, նյութական միջոցներից զուրկ կառույց չի լինելու: Հուսանք:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Գորիս

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ժ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / հեռ. 562941, 582483
Apple Macintosh համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Գովազդը «Ազգին» պատասխանատու է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutiah st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

Ո՞վ պետք է լուծի կալանավայրերի չլուծված խնդիրները

Վստահության քվեն տրվել է լրագրողներին

«Վերուս» ստուդիայի տնօրեն Էդիկ Բաղդասարյանը երեկ հրապարակեց «Հայաստանի կալանավայրերը, հայացք ներսից եւ դրսից» հետազոտական աշխատանքի տվյալները: Ժուռնալիստի տանը լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտնեց, որ հարցումներով նպատակ ունեին ուսումնասիրել կալանավայրերի խնդիրները եւ հասարակության իրազեկությունը Հայաստանի ազատազրկման վայրերի մասին: Սակայն «դրսից» հաջողվել է ուսումնասիրությունը, «ներսից»՝ ոչ, որովհետեւ ութ ամիս առաջ դիմել են ազատազրկման վայրեր մտնելու թույլտվության համար, բայց առ այսօր ոչ մերժում են, ոչ թույլ են տալիս: Է. Բաղդասարյանը լրագրողներով ՆԳ համակարգի վրա «գրոհելուց» բացի, հարցի լուծման այլ ճանապարհ չէր տեսնում:

Հանդիպմանը հրավիրված էր ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հարցերի հանձնաժողովի փոխնախագահ Վարդան Հարությունյանը, որը հայտնեց, թե մինչեւ մեկ ամիս առաջ նույն դժվարությունների առջեւ կանգնած էր հանձնաժողովը: Ի վերջո հարցը լուծվեց ՀՀ նախագահի միջամտությամբ՝ ազատ մուտքի իրավունք տրվեց: Հանձնաժողովի փոխնախագահը, որ նախկին կալանավոր է, ազատազրկման վայրեր իրենց այցերի մասին խոսելիս համոզված պնդեց, թե հանձնաժողովի անդամները չեն տեսնում իրական բանտը: «Նրանք ընդամենը տեսել են խուզած մազերով, սեւազգեստ, սոված կալանավորների», հայտնեց Վ. Հարությունյանը: Առաջարկեց ազատազրկման վայրերի բարեփոխումներն սկսել օրենսդրությունից՝ «բանտապետին պետք է պատժել օրենքով»:

Չնայած ներկաների թվարկած օրինախախտման ու բռնության բազմաթիվ դեպքերին, որոնք ազատազրկման վայրերում նաեւ մահվան դեպքերի են հանգեցրել, այնուամենայնիվ, ներկաները պրպտելով իրենց հիշողությունը չկարողացան նշել մի դեպք, որ բանտապետը պատժված լինի: Նշեցին, որ ազատազրկվածները տարրական պատկերացում չունեն իրենց իրավունքների մասին, այդ իսկ պատճառով, շատ հաճախ չեն տարբերակում բռնությունները: Այս միտքն ամրապնդվեց Վ. Հարությունյանի ներկայացրած տեղեկատվությամբ, որ կալանավայրերից հանձնաժողովին ուղղված բողոքները դատավճիռներից են, բայց ոչ բանտային ռեժիմից: Այդ առումով անգնահատելի համարվեց Աշոտ Բլեյանի լուսավորիչ դերը կալանավայրերում՝ «Նա բողոք գրել սովորեցրեց»:

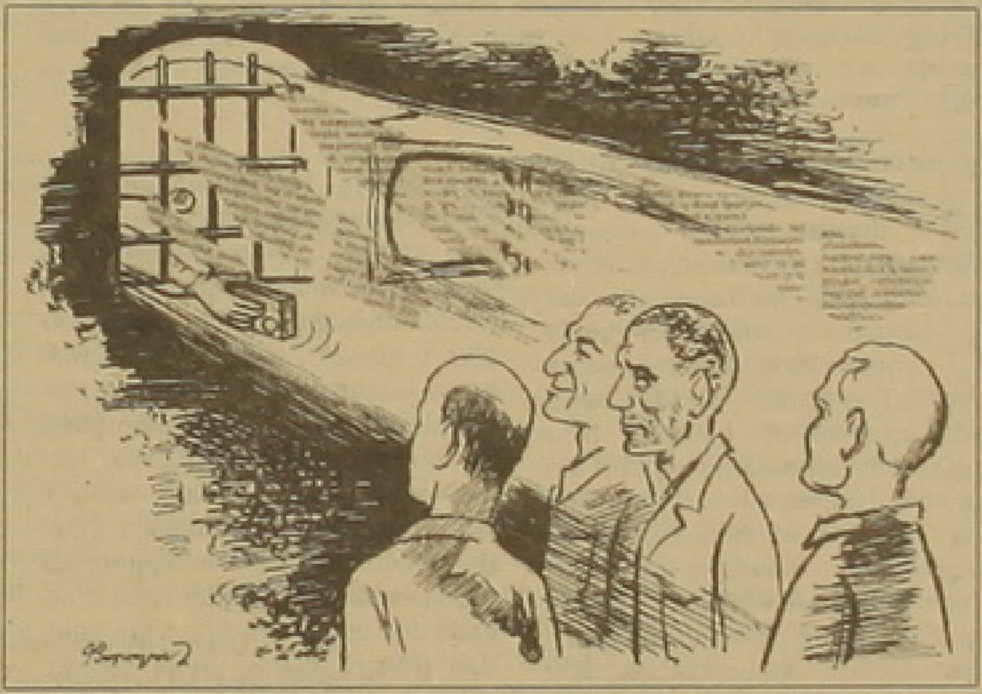

«Վերուս» ստուդիայի հարցման արդյունքներով, կալանավայրերից անտեղյակ մարդկանց թիվը զգալիորեն գերազանցում է լավատեղյակներին կամ բավարար տեղեկություններ ունեցողներին: Չնայած հարցվողների գերակշիռ մասը նշել է ազատազրկման վայրերի մասին բավարար տեղեկություններ չունենալու հանգամանքը, այնուամենայնիվ, նրանց կարծիքով (86,5 տոկոս), այնտեղ չլուծված խնդիրներ կան: Երեւանում անցկացված հարցման արդյունքներով չլուծված հարցեր են առողջապահական, սննդի, կալանավորի իրավունքների ոտնահարման, կենցաղային, օրենքի բացակայության, կալանավորների զբաղվածության եւ կալանավայրերի ներքին վարչական խնդիրները: Վերջին հարցի հետ կապված հարցվողները նշել են ադմինիստրացիայի ոչ բավարար աշխատանքը, անուշադրությունը, դաստիարակչական աշխատանքը, կաշառակերությունը:

Ցմահ բանտարկություն, թե՞ մահապատիժ. ընտրության ժամանակ հարցվողների 46 տոկոսն առաջարկել է մահապատիժը փոխարինել ցմահ բանտարկությամբ, իսկ 35 տոկոսն այլընտրանքին դեմ է արտահայտվել: Հարցվողների 53 տոկոսը գտնում է, որ մահապատիժը պետք է պահպանել, 39,5 տոկոսի կարծիքով՝ պետք է վերացնել, մոտ 7,5 տոկոսը դժվարացել է պատասխանել: Կողմ արտահայտվածների 29 տոկոսը գտնում է, որ մահապատիժն անհրաժեշտ է ծանր հանցագործությունների դեպքում, 25 տոկոսը՝ կանխամտածված սպանությունների դեպքում, 21 տոկոսը համարում է, որ մահապատիժը կանխում է նմանատիպ հանցագործությունները:

Մահապատժին դեմ արտահայտվողները հիմնականում գտնում են, որ «մարդն իրավունք չունի խլելու Աստծո տված կյանքը» (19 տոկոս), մահապատիժն անմարդկային է (19), ընդունում են դատական սխալի հնարավորությունը (8,2) եւ այլն:

Հարցումներից վերադառնալով իրականություն, Վարդան Հարությունյանը ներկաներին իրազեկեց, որ ազատազրկման վայրերում կատարված միակ դրական փոփոխությունը կարելի է համարել այն, որ մահապարտներին ամիսը մեկ տեսակցություն է տրամադրվում: 34 մահապարտները պահվում են սովորական բանտարկյալների նման, բայց բանտային պայմաններում եւ 91 թ. իրենց վճռի կատարմանն են սպասում. «Նրանք այսօր կան, եւ չկան», հայտնեց Վ. Հարությունյանը՝ պարտադիր համարելով նրանց ճակատագիրը որոշակիացնելը: Նրանցից շատերի ասելով՝ անորոշությունը մղում է ասելու, որ ուզում են դատավճիռն իրականացվի:

Քանի որ հարցման արդյունքներով՝ «Ո՞ւմ եք վստահում կալանավորների շահերի պաշտպանությունը» հարցին մեծամասնությունը վստահության քվե է տվել լրագրողներին, «Վերուս» ստուդիան հայտարարում է մրցույթ՝ «Կալանավորների վերադարձը հասարակություն» թեմայով հրապարակման համար: Լավագույն հեռուստաֆիլմի համար սահմանվել է 1000 ԱՄՆ դոլար, լավագույն հոդվածի համար՝ 800 ԱՄՆ դոլար եւ 4 խրախուսական մրցանակ: Մրցույթը կազմակերպելու հարցում ստուդիային աջակցում է Բաց հասարակության ինստիտուտը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հարկային բարեփոխումների ծրագիրը 5 մլրդ դրամ է բերելու պետբյուջե

Սկիզբը էջ 1

Չնայած Արշակ Սադոյանը պահանջում էր ներկայացված նախագիծը քննարկել փաթեթային տարբերակով, խորհրդարանն, այնուամենայնիվ, քննարկումներն սկսեց առանձին օրինագծերով եւ հաստատեց քվեարկությամբ ընդունել «Պետական տուրքի մասին», «Գույքահարկի մասին», «Ավելացված արժեքի մասին», «ՀՀ մաքսային օրենսգրքում» լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին նախագծերը: Իսկ քննարկված հարցերից թերեւս ամենահիմնականն ու հակասականը՝ «Եկամտահարկի մասին» օրենքում փոփոխությունների նախագծի քվեարկությունը կկայանա այսօր:

Այս նախաձեռնության յուրահատկությունն այն է, որ առաջին անգամ եկամտահարկը եւ պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարները դիտարկվում են միասնական տարբերակով: Հենց սկզբից նշենք, որ այս կտրվածքով կառավարությունը մոտ 7,5 մլրդ դրամի վնաս է նախատեսում բյուջեում, քանի որ բավականին իջեցվում են ընդհանուր դրույքաչափերը: Եթե նախկինում դրանք կազմում էին 31 տոկոս, փաթեթի ընդունումից հետո կհասցվի 28 տոկոսի: Բացի այդ, նույնացվել են նաեւ եկամտահարկի եւ պարտադիր սոցվճարումների գանձման ժամանակացույցները: Դա կհեշտացնի հարկատուների ծանրաբեռնվածությունը աշխատանքային ամսվա ընթացքում մուծումներ կատարելու տեսակետից: Սակայն վերոհիշյալ դրական մոտեցմանը զուգահեռ՝ կառավարությունն առաջարկում է եկամտահարկի հարկման դաշտ բերել նաեւ քաղաքացիների գույքի վարձակալումից եւ օտարումից ստացվող եկամուտները, ինչպես նաեւ բանկերում ավանդների տոկոսավճարները:

Գաղտնիք չէ, որ հանրապետությունում շրջանառվող գումարների մի ստվար հատված ստվերային ոլորտում է: Դրանից խուսափելու նպատակով էր, որ գույքի վարձակալման եւ օտարման գործընթացը ներառված չէր եկամտահարկի շրջանակներում: Մտավախությունն այն է, որ օրենքը կծանրացնի օտարողի կամ վարձակալության տվողի հարկային ծանրաբեռնվածությունը, եւ նա այլ, ոչ լեգիտիմ ուղիներով կսկսի իրականացնել գործարքը: Այս ուղղվածությամբ էլ կառավարությանը փորձում էին ընդդիմանալ գործարար ոլորտից խորհրդարան անցած որոշ պատգամավորներ, որոնք իրենց հիմնական ուշադրությունը սեւեռում են բանկային համակարգին առնչվող փոփոխություններին եւս: Ըստ նրանց, տոկոսավճարների դրույքաչափերի ցանկացած սահմանում բերելու է բանկերից ավանդների արտահոսքի, այսինքն՝ ժամանակի ընթացքում ավանդատուներն աստիճանաբար նվազեցնելու են իրենց ավանդների ներդրումը բանկերում, եւ դրամաշրջանառությունն այս տեսանկյունից շրջանցելու է բանկերը: Իսկ դա անդրադառնալու է տնտեսության վրա՝ մասնավորապես բանկերի կողմից վարկավորման գործընթացին: Կառավարության ներկայացուցիչը, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Գագիկ Արզումանյանը, սակայն, արդարացման թերեւս թույլ մեխանիզմ ունի. «Եթե եկամտի որեւէ տարր վճարողի մոտ դիտվում է որպես ծախս, բնականաբար ստացողի մոտ դիտվում է որպես եկամուտ: Օրինակ՝ շահաբաժինները, որոնք վճարողի կողմից չեն դիտվում որպես ծախս եւ վճարվում են շահույթներից, եկամուտներով բնականաբար չեն գանձվում, քանի որ արդեն իսկ շահութահարկով գանձում կատարվում է: Տոկոսավճարներն այսօր միակ տարրերն են ողջ հարկային դաշտում, որոնք դիտվում են որպես ծախս եւ չեն գանձվում որպես եկամուտ: Մենք առաջարկում ենք տոկոսադրույքները հարկել ստանդարտ կամ սահմանային դրույքաչափի կեսի չափով: Եթե սահմանային դրույքաչափը 20 տոկոս է, տոկոսավճարների դրույքաչափը կլինի 10 տոկոս»: Նույն մեխանիզմով են առաջնորդվելու հարկային գործակալները նաեւ գույքի վարձակալման եւ օտարման գործարքից ստացվող եկամուտների դեպքում: Այս առումով պրն Արզումանյանը գտնում է, որ պատգամավորների կողմից դժգոհությունները ոչ թե ողջ փաթեթի, այլ նրա առանձին դրվագների վերաբերյալ են, «որոնք, այսպես ասած, դիպչում են իրենց շահերին»: Նա չժխտեց, միաժամանակ նաեւ չհաստատեց պատգամավորների այն պնդումները, թե գույքի օտարումը կամ վարձակալումը կատարվում է քաղաքացիների սեփականության շրջանակներում: Եթե ինչ-որ լուծելի հարցեր դեռեւս մնում են, փոխնախարարը ելքը կոմպրոմիսների եւ բանակցությունների շրջանակում է տեսնում:

«Եկամտահարկի մասին» օրենքը, ծրագրի համաձայն, զուգահեռվում է պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին օրենքի հետ, այդ իսկ պատճառով ներկայացնում ենք նաեւ վերոհիշյալ վճարումների առաջարկվող սխեման: Մինչեւ 20 հազար դրամ եկամուտ ունեցողներից գանձվելու է 5 հազար դրամ, 20-100 հազարի դեպքում՝ 5 հազար գումարած նվազագույն թիվը գերազանցող գումարի 15 տոկոսը, 100 հազարից ավելին՝ 17 հազար գումարած նվազագույնը գերազանցող գումարի 5 տոկոսը: Այսինքն տեղի է ունենում հակադարձ պրոցես. եկամտի ավելացման դեպքում եկամտահարկի բարձրացմանը համապատասխան իջնում են պարտադիր սոցապ վճարումները:

Բացի այս, սկզբունքային մի քանի այլ հարցեր ծրագրի տարբեր դրույթների շուրջ դեռեւս հստակեցման եւ քննարկման կարիք ունեն: Ակնհայտ է, սակայն, որ նախքան ԱԺ-ում բյուջեի նախագծի քննարկումներն սկսելը կառավարությունը փորձում է խորհրդարանին ցույց տալ իր նոր մաքսային եւ հարկային քաղաքականության ուղիները: Եկամտահարկի եւ սոցապ վճարումների համամասնության եւ վիճահարույց վերոհիշյալ կետերի ենթատեքստով, նախնական տրամաբանությամբ, սակայն, դրանք այդքան էլ հստակ չեն դրսեւորվում:

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Խիզախ քայլերին՝ եկեղեցականների պաշտպանությունը

Սփյուռքում այնքան էլ մեծ ուշադրության չարժանացած մի լուր մեծ տեղ է գրավում հայաստանյան մամուլի էջերում: Լուրը վերաբերում է Մոսկվայի հայ համայնքի առաջնորդ Տիրան արք. Կյուրեղյանին, որը կաթողիկոսի կողմից վերջերս այլ պաշտոնի փոխադրվելուց հետո չի ցանկանում Մոսկվան թողնել առանց համապատասխան պայքար մղելու:

Գարեգին Բ կաթողիկոսի ընտրությունից հետո մի շարք փոփոխություններ տեղի ունեցան առանց մեծ աղմուկ բարձրացնելու: Դրանց թվում են Գյումրու եւ Երեւանի նոր առաջնորդների նշանակումները:

1949 թվին հավանության արժանացած եկեղեցական կանոնադրությամբ կաթողիկոսը իրավունք ունի նոր նշանակումներ կամ նշանակվածների մեջ փոփոխություններ կատարել: Իրենց հերթին թեմական առաջնորդները կարող են թեմական խորհուրդներ նշանակել՝ հրավիրելով համայնքի ականավոր դեմքերին՝ մասնակցելու այդ խորհրդին:

Հատկանշական է, որ Մոսկվայի թեմական խորհրդի նախագահ Արթուր Չիլինգարովը, որը միաժամանակ նաեւ Ռուսաստանի Պետդումայի փոխխոսնակն է, հավանություն է տվել կաթողիկոսական որոշմանը, մինչդեռ արքեպիսկոպոսը համառորեն շարունակում է դիմակայել:

Լեգենդներ եւ ասեկոսեներ են պտտվում Տիրան արքեպիսկոպոսի անվան շուրջը: Ասում են, որ ամուսնացած լինելու նրա սոցիալական վիճակը չի համապատասխանում իր կրոնական աստիճանին: Ճակատագրական պահերին եւ հատկապես վերջին ընտրությունների ընթացքում նրա հանդուգն եւ մեծամիտ՝ թագավորներ գահ բարձրացնողի եւ գահընկեց անողի պահվածքը մեծապես գերազանցում է իր կրոնավորի իրավասությունները: Ինչոր մի փուլում եւ որոշակի ձեւով պետք էր երեւի վերջ դնել նրա անզուսպ վարքագծին՝ նախքան ամբողջովին կխորտակվեր եկեղեցական կարգուկանոնը:

Ընդհանրապես կղերականների պակասի հետեւանքով այդ կարգուկանոնը միշտ չէ, որ պահպանվել է մեզանում: Շատ քահանաներ եւ եպիսկոպոսներ կարողացել են շանտաժի միջոցով առաջ տանել իրենց նախասիրությունները: Նույնիսկ Ամերիկայում առաջնորդները տատանվել են կարգուկանոնին հետամուտ լինելուց, որովհետեւ քաջ գիտակցել են, որ ի վերջո վերընտրվելու համար իրենք կարիքն ունեն այդ անկարգապահ կրոնավորների քվեների:

Մոսկվայի թեմի պարագան կարծես փորձություն լինի: Եթե բոլոր եկեղեցականները միահամուռ պաշտպանեն կաթողիկոսի որոշումը, ապա հույս կա, որ կարգուկանոն կհաստատվի մեր եկեղեցական կառույցվածքներում:

Երջանկահիշատակ Վազգեն Ա-ի օրոք Էջմիածնի գործունեությունը հասկանալիորեն սահմանափակ էր: Անկախության հռչակման առաջին տարիներին ծերության եւ հիվանդության հետեւանքով կաթողիկոսը դարձել էր սոսկ խորհրդանշական մի անձնավորություն: Նրան հաջորդող Գարեգին Ա-ն անբուժելի հիվանդության հետեւանքով ժամանակ չունեցավ ամրապնդելու իր իշխանությունը:

Այսօր Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի ընտրությամբ փոփոխության քամին սկսել է փչել: Նրա գործունեությունը սկզբից ի վեր եղել է դրական եւ համարձակ: Նա գործի մարդ է: Նրա առաջնորդությամբ մեծ հնարավորություն ունենք տեղաշարժերի, կարգուկանոնի հաստատման եւ նոր, եռանդուն գործունեության ականատեսը լինելու քսանմեկերորդ դարի շեմին: Ամենայն հայոց հայրապետի խիզախ քայլերը պետք է լրջությամբ ընկալեն եւ պաշտպանեն մեր բոլոր եկեղեցականները:

ԵՐՎԱՆԴ ԱԶԱՏՅԱՆ,
«ԱՐՄԻՆՅԸՆ ՄԻՐՐՈՐ ՍՓԵՔԹԵՅԹՐ»

Ե՞րբ կբարելավվի Երեւանի ջրամատակարարումը

Երեւանում ջրամատակարարման խնդիրը մշտապես գոյություն է ունեցել թե՛ խորհրդային, թե՛ հետխորհրդային տարիներին: Տարբեր թաղամասերում տարբեր բազմաբնակարանային շենքերում խմելու ջրի մատակարարումը եղել է խիստ անկանոն: Մի դեպքում 24-ժամյա, մեկ ուրիշ դեպքում 1 կամ 2-ժամյա ջրամատակարարում, իսկ երրորդ դեպքում դրա բացակայությունն օրերով, շաբաթներով եւ անգամ ամիսներով: Կհաջողվի՞ մայրաքաղաքի համար հավերժական դարձած այս խնդիրը գոնե ստանձնած պարտավորությունների չափով կարգավորել 4-ամյա կառավարման մրցույթը շահած իտալական «Էյ Յութիլիթի» ընկերությանը, ցույց կտա ժամանակը: Սակայն ակնհայտ է, որ նրան բոլոր առումներով ոչ թե ծանր, այլ ծանրագույն ժառանգություն է հասել, որի վերջնական կարգավորման ուղիներ գտնելը նախ եւ առաջ ոչ միայն իշխանությունների, այլեւ հասարակության պարտականությունն է:

Տեխնիկական վիճակը եւ մատակարարվող ջրաքանակը

Երեւանը ջուր է ստանում 13 աղբյուրներից, որոնցից դուրս է գալիս 13730 լիտր ջուր վայրկյանում: Դրանից 5,9 հազար լիտրը ինքնահոս ջուրն է, իսկ 7,7 հազար լիտրը պոմպերով մղվողը, որոնք ջուրը բարձրացնում են մինչեւ 230 մետր: Այս ջրաքանակը կրկնակի գերազանցում է մայրաքաղաքի պահանջարկը, որի բավարարման համար անհրաժեշտ է վայրկյանում 6-6,5 հազար լիտր ջուր: Սակայն շահագործման եւ կառավարման համակարգի ոչ նպատակային գործունեության, գործող ցանցերի տեխնիկական անմխիթար վիճակի պատճառով ջուրը հասնում է ոչ բոլորին: Ջրային ցանցերի մոտ 60 տոկոսը շահագործվում է ավելի քան 30 տարի, ինչի պատճառով կորչում է Երեւանին հասանելիք ջրի 60 տոկոսը: Ջրագծերի յուրաքանչյուր կիլոմետրում տարեկան տեղի է ունենում 1,2 վթար, իսկ դրանց երկարությունը Երեւանում կազմում է 2000 կմ, մայրաքաղաքը սնող ջրատարներինը՝ 700 կմ: Համակարգի առջեւ ծառացած այս հարցերի լիարժեք լուծման համար անհրաժեշտ են 300-400 մլն դոլարի ներդրումներ: «Համայնքային զարգացման ծրագրի» շրջանակներում Երեւանի ջրամատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգի կատարելագործման Միջազգային զարգացման գործակալության (ՀԲ կառույցներից) կողմից տրամադրվել է 28 մլն դոլարի վարկ: Դրանից 3 մլն դոլարը «Էյ Յութիլիթիի» կառավարման ծախսերն են:

Վարձավճարների հավաքումը երեկ եւ այսօր

Մինչ արմատական բարելավումը նախեւառաջ հարկ է համակարգը հանել անմխիթար վիճակից: Եվ մեկ, եւ մյուս նպատակներին անհնար է հասնել առանց վարձավճարների հավաքման մակարդակի բարձրացման: Այս առումով վերջին տարիների ցուցանիշներն, ընդհակառակը, ավելի են վատթարացել: Եթե 1997 թ.-ին Երեւանում հավաքման մակարդակը կազմել է 45 տոկոս, ապա 1998 թ.-ին՝ 22 տոկոս, 1999 թ.-ին՝ 23 տոկոս, 2000 թ.-ի առաջին 4 ամիսներին ընդամենը 14 տոկոս: «Էյ Յութիլիթիի» կողմից կառավարման պայմանագրի պարտավորությունների ստանձնումից հետո, մայիս-հոկտեմբեր ամիսներին այդ ցուցանիշը էական փոփոխություն չի կրել՝ 18,6 տոկոս: Այդ ժամանակվանից սկսած ընկերությունը կատարում է բաժանորդների ստորաբաժանում՝ բնակչություն, բյուջետային հիմնարկներ, մասնավոր ձեռնարկություններ: Ըստ այդ բաժանման, մուծումները կազմել են համապատասխանաբար 7 տոկոս, 89 տոկոս եւ 36 տոկոս, ինչը գումարային առումով նշանակում է, որ նշված ժամանակամիջոցում մատակարարվել է 3,1 մլրդ դրամի ջուր, որի դիմաց վճարվել է 589 մլն դրամ: Նման մակարդակն այսօր թույլ չի տալիս իրականացնել վերականգնման աշխատանքները, ձեռք բերել անհրաժեշտ ապրանքներ եւ նյութեր եւ ամենակարեւորը՝ վճարել սպառած էլեկտրաէներգիայի դիմաց: Այսօր այն կազմում է ջրի սակագնի առյուծի բաժինը՝ 70-75 տոկոս:

Ելնելով վերոշարադրյալից, կարող ենք եզրակացնել, որ Երեւանի ջրամատակարարման բարելավման այս պահի գլխավոր խնդիրներն են ջրի սակագնի մեջ էլեկտրաէներգիայի բաժնի իջեցումը, վարձավճարների հավաքման ցուցանիշների բարելավումը եւ ջրի հաշվառումը: Այսինքն՝ ջրաչափերի տեղադրումը: Սրանցից բացի, առկա ռազմավարական խնդիրներն են ջրատարների եւ ամբողջ ջրային ցանցի վերակառուցումը, ինքնահոս ջրամատակարարումը առավելագույնի հասցնելը: Իսկ ի՞նչ է արվում եւ ի՞նչ կարելի է անել այս ուղղությամբ:

Ինչպես իջեցնել էլեկտրաէներգիայի բաժինը սակագնի մեջ

Համաձայն կառավարման պայմանագրի, «Էյ Յութիլիթին» պարտավորվել է էլեկտրաէներգիայի չափաբաժինը իջեցնել մինչեւ 50 տոկոս: Դա արվելու է ինչպես խնայողության, այնպես էլ ինքնահոս ջրամատակարարման ավելացման շնորհիվ: Իտալական ընկերությունում մեզ ներկայացրին փաստեր, որոնց իրականացումը հնարավորություն է տվել կանգնեցնել երկու հզոր ջրամղիչ պոմպեր: Խնայվել է յուրաքանչյուր պոմպի աշխատած յուրաքանչյուր ժամի համար 2500 կվտ էլեկտրաէներգիա: Առաջին դեպքում «Հայջրմուղկոյուղու» Մասիսի ձեռնարկությանն է տրամադրվել 185 խմ/վրկ ջուր վերջինիս կողմից ապօրինի սպառվող 500 խմ/վրկ փոխարեն: Երկրորդ դեպքում Արզականի աղբյուրների վերականգնման ծրագիրը հնարավորություն է տվել ավելացնել Երեւան մտնող ջրի քանակը եւ իջեցնել ծախսերը: Այդուհանդերձ, անգամ ջրի սակագնի մեջ էլեկտրաէներգիայի բաժինը 50 տոկոս դառնալուց հետո այն կմնա բարձր: Մասնագետները հնարավոր են համարում Երեւանի ջրամատակարարման մեջ ինքնահոս ջրի բաժնի ավելացումը՝ խմելու ջրի լեռնային աղբյուրների լիարժեք օգտագործման դեպքում: Ջուրն Արարատյան դաշտավայր իջնելուց հետո պոմպերով մայրաքաղաք մղելու փոխարեն առաջարկվում է այն «բռնել» վերեւում, այսինքն՝ խմելու ջրի ավազանները կառուցել աղբյուրների մոտակայքում: Բնական է, որ այդպիսի ծրագիրը մեծ ներդրումներ է պահանջում: Հաշվարկված 300-400 մլն դոլար կազմող գումարների մի մասը անհրաժեշտ կլինի ծախսել հենց այս նպատակով: Հարց է առաջանում, որտեղից գտնել այդ միջոցները: Դարձյա՞լ սեփականաշնորհել, այս անգամ արդեն ջրամատակարարման համակարգը: Կապի անհաջող, դեռեւս անհայտ արդյունքով սեփականաշնորհումից հետո բացարձակապես անընդունելի է նման տարբերակը ամենառազմավարական այս բնագավառում: Մնում է ապավինել սեփական եւ վարկային ռեսուրսներին: Իսկ կա՞ն սեփական միջոցների հայթայթման իրական հնարավորություններ:

Վարձավճարների հավաքման բարձրացման հնարավորությունը

«Էյ Յութիլիթին» 4-ամյա կառավարման պայմանագրով նախատեսում է ըստ տարիների այդ թիվը հասցնել 35 տոկոսի, 50 տոկոսի, 60 տոկոսի եւ 65 տոկոսի: Հաշվարկները ցույց են տալիս, որ վարձավճարների կանոնավոր հավաքումը տարեկան համակարգին կարող է տալ 10 մլն դոլար: Սակայն որքանո՞վ է իրական վարձավճարների հավաքման ցուցանիշների բարձրացումը:

Առաջին խոչընդոտը միասնական սակագինն է (420 դրամ 1 անձի համար) անհավասարաչափ բաշխվող ջրի դեպքում: Շատերը սկզբունքորեն չեն ցանկանում վճարել այն բանի դիմաց, ինչ չեն ստացել կամ գրեթե չեն ստացել: Մյուսները չեն ցանկանում վճարել, չնայած ստանում են 24-ժամյա ջրամատակարարում: Էական գործոն է նաեւ բնակչության մի զգալի մասի անվճարունակությունն անկախ նրանից, թե որքան ջուր է ստանում կամ չի ստանում: Խիստ դժվար է որոշել, թե ումից եւ ինչպես հավաքել վարձավճարները: Արդարության սկզբունքներին հավատարիմ մնալու համար հարկ է նշել, որ նախեւառաջ պետք է վճարեն 24-ժամյա ջրամատակարարում ունեցողները: Մինչդեռ բնակչության մեծ մասը վարժվել է ջրի անվճար լինելու մտքին: Դիմել էներգետիկների օրինակին եւ զանգվածաբար ջրազրկել ամբողջ թաղամասեր կամ շենքեր, կարծում ենք, որ անընդունելի է: Միակ ելքը ջրի հաշվառումն է (ջրաչափերի տեղադրումը) եւ ըստ սպառած ջրի վճարման համակարգին անցնելը: Բայց ամեն ինչ այդքան հարթ կլինի՞ այդ ոլորտում:

Ջրաչափերի տեղադրում

Ջրավազանների եւ շենքերի ջրաչափերի տեղադրումն իրականացնելու է «Էյ Յութիլիթին», իսկ բնակարաններինը՝ ըստ Արմեն Դարբինյանի օրոք ընդունված կառավարության որոշման, բաժանորդները: Այսինքն՝ դարձյալ գործելու է մեզանում «բարի» ավանդույթ դարձած առնվազն անտրամաբանական այն գործելաոճը, երբ եկամուտ ստանալու նպատակ հետապնդողը ներդրում կատարելու փոխարեն այդ ծախսերը փաթաթում է սպառողների վզին: Բնական է, որ վերոնշյալ որոշումն ընդունելուց ի վեր (1999 թ. մարտի 13), բնակչության չնչին մասն է օգտվել դրանից եւ ջրաչափեր տեղադրել: Եվ կարծես թե այդ գործընթացն ակտիվացման նշաններ ցույց չի տալիս: Մինչդեռ ջրաչափերի տեղադրումը հնարավորություն կտար ջուր սպառողներին էապես ցածր եւ ըստ սպառածի կատարել վճարումները: Սահմանված է նաեւ համապատասխան գին 1000 լիտր ջրի դիմաց 56 դրամ: Այսինքն՝ ջրաչափերի տեղադրումը համապատասխանում է ինչպես ջուր մատակարարողի, այնպես էլ սպառողի շահերին: Հետեւաբար դրանց տեղադրման համար անհրաժեշտ է գտնել գոնե փոխզիջումային տարբերակներ: Պետական հիմնարկներում ջրաչափերի տեղադրումը ճիշտ կլինի, եթե իրականացնի պետությունն իր միջոցներով: Դա թերեւս այնքան էլ մեծ ծախս չի լինի, քանզի յուրաքանչյուր հիմնարկին անհրաժեշտ է ընդամենը 1 ջրաչափ: Մասնավոր ընկերություններում ջրաչափերի տեղադրումը հարկ է թողնել նրանց հայեցողությանը: Սակայն խստորեն պահանջել վճարել սպառած ջրի դիմաց առկա միասնական սակագներով, ինչը կստիպի նրանց նախընտրել ջրաչափերի տեղադրումը: Ինչ մնում է բնակչությանը, ապա այստեղ անվճար ջրաչափեր կարելի է տեղադրել գոնե այն 7 տոկոսի բնակարաններում, որոնք կանոնավոր վճարումներ են կատարում: Մնացածների համար կարելի է առաջարկել այսպիսի ելք՝ որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում վճարել սպառած ջրի դիմաց կուտակված պարտքը, ինչի դեպքում անվճար կտեղադրվեն ջրաչափերը: Ընդ որում ընդգծել, որ նման հնարավորություն այլեւս չի տրվի եւ նրանք, ովքեր պարտքը չեն վճարի, այլեւս անվճար ջրաչափ չեն տեղադրի եւ ավելին՝ ջուր չեն ստանա: Այս կերպ 9 մլրդ դրամ կազմող պարտքի գոնե մի զգալի մասը հնարավոր կլինի ետ ստանալ եւ ուղղել հենց նույն՝ ջրաչափերի ձեռք բերման եւ տեղադրման ծախսերի ծածկմանը:

Վերոնշյալ խնդիրները (ներկա եւ հեռանկարային), իհարկե, բոլորը չեն, որոնց կարգավորման դեպքում մասամբ կամ լրիվ կբարելավվի Երեւանի ջրամատակարարման վիճակը: Սակայն միանշանակ է, որ դրանք այն կարեւորագույն հարցերն են, առանց որոնց այս ոլորտում որեւէ լուրջ փոփոխություն ակնկալել չի կարելի:

ՀՀ կառավարության «Տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական տեղեկատվական կենտրոն»

Համաներում ոչ միայն բանտարկյալներին, այլեւ՝ պարտապան ձեռնարկություններին

«Երազ» ԲԲԸ նախագահ Հ. Սեֆերյանը այդ ճանապարհը համարում է փրկություն ոչ միայն «Երազի» համար

Ինչպես ԱԺ-ն առաջարկում է բանտարկյալների համաներում, այնպես էլ «Երազ» ԲԲԸ նախագահ Հովսեփ Սեֆերյանն առաջարկում է ՀՀ իշխանություններին եկող հազարամյակում համաներում շնորհել Հայաստանի այն ձեռնարկություններին, որոնք հայտարարված են սնանկ, ունեն հսկայական պարտքեր եւ ի վիճակի չեն մարելու: Այսօր Հայաստանում տասնյակ մեծ ու փոքր ձեռնարկություններ կան, որոնք սխալ սեփականաշնորհման կամ չսեփականաշնորհման հետեւանքով տարիների ընթացքում կուտակել են պարտքեր, որոնք ձնագնդի նման տույժ ու տուգանքների պատճառով հասել են ահռելի չափերի, եւ ոչ ոք չի կարող հույս ունենալ, որ մի օր դրանք կփակվեն ու ձեռնարկությունները ֆինանսապես կառողջանան: Ըստ հնդկահայ գործարարի, միակ ելքը այդ ձեռնարկությունների պարտքերի համաներումն է, ինչը թույլ կտա նրանցից որոշներին ոտքի կանգնել, ներգրավել լրացուցիչ միջոցներ, գտնել ներդնողներ եւ կազմակերպել աշխատանքը: Ընդ որում, ըստ Հ. Սեֆերյանի, համաներման ցուցակում պետք է հայտնվեն այն ձեռնարկությունները, որոնք ունեն առողջացման ծրագիր, ներդրումային հեռանկար եւ տարիների ընթացքում կուտակված պարտքերի բեռին նոր պարտքեր չեն կուտակել:

Վերոհիշյալ եզրակացությանը պրն Սեֆերյանը հանգել է սեփական գործարանի օրինակով (նա «Երազի» բաժնետոմսերի 20 տոկոսի սեփականատերն է): Հիշեցնենք, որ «Երազը» սեփականաշնորհվել է 1995 թվականին՝ ընդգրկվելով սեփականաշնորհման ներկայացված առաջին 10 խոշոր ձեռնարկությունների ցուցակում: «Երազը» նախկին խորհրդային արդյունաբերական հսկաներից մեկն էր, որի տարածքը հասնում է 20 հա-ի, նախկին աշխատողների թիվը հասնում էր 2500-ի: Վերջին 5-6 տարիների ընթացքում գործարանը գրեթե չի աշխատել, եւ միայն անցյալ տարի են որոշ աշխատանքներ կատարվել: Գործարանի ներկա վիճակի մասին հարցին Հ. Սեֆերյանը կարճ պատասխանեց՝ «փոսից դուրս ենք գալիս»: «Երազի» տույժ-տուգանքները պետության ու կենսաթոշակային հիմնադրամին մի քանի անգամ գերազանցում են մայր պարտքը: 160 մլն դրամ մայր պարտքը տույժ տուգանքների «շնորհիվ» տարիների ընթացքում հասել է 1 մլրդ 250 մլն դրամի: Այս տարվա ընթացքում նոր պարտքեր չեն կուտակվել, իսկ հներից գրեթե ամբողջությամբ փակվել են «Արդշինբանկի» պարտքերը: Հ. Սեֆերյանը համոզված է, որ եթե «տույժ ու տուգանքները ներվեն, պարտքերը սառեցվեն» ու գործարանի վրայից հանվի «սնանկ» պիտակը, հնարավոր կլինի գործընկերներ գտնել, թողարկել լրացուցիչ բաժնետոմսեր ու միջոցներ ներգրավել արտադրությունը լիովին վերագործարկելու համար (ըստ նրա, կպահանջվի մոտ 1 մլն դոլարի ներդրում): Պրն Սեֆերյանը համոզված է, որ գործարանի վերստին աշխատելու նախադրյալներն արդեն կան. 2000 թվականին արտադրվել է մոտ 100 ավտոմեքենա, իսկ տարեկան 100 մեքենա իրացնելու դեպքում հնարավոր է «ինքնաբավ» աշխատել, այսինքն՝ փակել մոտ 250 աշխատողների (որոնցից 36-ը պահակներ են) աշխատավարձը, նոր պարտքեր չկուտակել: Եկող տարվա համար արդեն կա 500 մեքենայի պատվեր: Ավտոմեքենայի գործարանային գինը 5000 դոլար է: Պրն Սեֆերյանը համոզված է նաեւ, որ տեղական մեքենաները իրացման մեծ հնարավորություն ունեն տեղական շուկայում, որտեղ, իր հաշվարկներով, կա տարեկան մինչեւ 500 «Երազի» պահանջարկ: Չմոռացավ նաեւ լավատեսորեն հիշատակել դրսի շուկաները՝ ԱՊՀ երկրները (եթե, իհարկե, երկաթուղին գործի), մերձավորարեւելյան երկրները: Ամենաբարդ տեղեկությունը թերեւս այն է, որ Իրանի կառավարությունն է ցանկություն հայտնել «Երազ» գնելու, մնում է միայն բանակցել: Ի դեպ, գործարանը գնելիս պրն Սեֆերյանը զարմացել է, իմանալով «Երազ» անվան «ծագումնաբանությունը» (Ереванский автомобильный завод-ЕрАЗ): Այժմ գործարանը գրանցվում է առավել հայահունչ անվամբ՝ «ԵրԻԳՈ» (Երեւանի ինքնաշարժերի գործարան): Պրն Սեֆերյանը վստահ է, հայկական ավտոմոբիլաշինական գործարանը «մի օր կծաղկի, եթե արդարացի մոտեցում ցուցաբերվի կառավարության կողմից»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐՈՅԱՆ

Հայաստանը Ուկրաինայի համար առաջին հերթին կարեւորվում է որպես էներգակիրների տարանցիկ երկիր

Հայ-ուկրաինական տնտեսական հարաբերությունները հեռու են բավարար լինելուց

ՀՀ-ում Ուկրաինայի դեսպան Օլեքսանդր Բոժկոյի համոզմամբ, Ուկրաինա-Հայաստան առեւտրատնտեսական համագործակցության զարգացումը Կիեւի արտաքին քաղաքականության առաջնահերթություններից է: Մինչդեռ վիճակագրական տվյալները ցույց են տալիս, որ անցնող տասը տարիներին հայ-ուկրաինական տնտեսական կապերը չափազանց թույլ են եղել: Ներդրումների մասին ընդհանրապես անիմաստ է խոսել. դրանք չեն գերազանցում մի քանի տասնյակ հազար դոլարը: Ապրանքաշրջանառության առումով լավագույնը 1996 թ. է. Հայաստանը ներմուծել է 12 մլն դոլարի ապրանք, արտահանել 5 մլն-ի:

Երկկողմ տնտեսական հարաբերությունների նման անմխիթար վիճակը պայմանավորված է մի շարք հանգամանքներով, առաջին հերթին Հայաստանի եւ Ուկրաինայի միջեւ տրանսպորտային կայուն ուղիների բացակայությամբ: Այս տարվա ինն ամիսներին համեմատած նախորդ տարվա համապատասխան շրջանի հետ, երկու երկրների միջեւ առեւտրային հաշվեկշռում ակնհայտ են աճի տեմպերը: Դեսպան Բոժկոյի կարծիքով, դա պայմանավորված է նաեւ «Իլյիչեւսկ-Փոթի» լաստանավային անցման արդյունավետությամբ. վրացական Փոթի նավահանգստի ծառայությունների 35 տոկոս եւ Վրաստանի երկաթգծի 25 տոկոս սակագների իջեցումը նոր հնարավորություններ են ստեղծում հայ-ուկրաինական արդյունավետ եւ փոխշահավետ առեւտրային կապերի զարգացման համար:

Այսպես, 2000 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին 1999 թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատ Հայաստանի արտահանումը Ուկրաինա ավելացել է 2,4 անգամ: Ուկրաինան Հայաստանից ներմուծում է հիմնականում կաուչուկ եւ կոնյակ, ընդ որում այս տարի դրանց ներկրումն ավելացել է հինգ անգամ:

Հայկական շուկա ուկրաինական ապրանքների առաքումը 2000 թ. ավելացել է շուրջ 20 տոկոսով: Հայաստանում մեծ է Ուկրաինայից ներկրվող ցորենի, ծխախոտի, ավտոդողերի, ապակու, բժշկական սարքավորումների պահանջարկը: Հայ-ուկրաինական համագործակցության առումով հեռանկարային են տնտեսության այնպիսի բնագավառներ, ինչպիսիք են էլեկտրաէներգիան, էլեկտրատեխնիկան, ռադիոէլեկտրոնիկան, մետալուրգիան, մեքենաշինությունը, թեթեւ եւ սննդի արդյունաբերությունը:

Պրն Բոժկոյի կարծիքով, երկու երկրների ազգային շահերից է բխում Հայաստանում Ուկրաինայի տնտեսական եւ քաղաքական ներկայության ամրապնդումը եւ հակառակը: Երկու երկրները ոչ անհիմն միմյանց համարում են ավանդական ապրանքատեսակների սպառման շուկա: Բացի այդ, ըստ դեսպանի, Ուկրաինայից Իրան, ապա Միջին Արեւելք դուրս գալու ամենակարճ ուղին Հայաստանով է անցնում, իսկ Հայաստանը Կենտրոնական, Արեւելյան Եվրոպայի եւ Բալթյան երկրներ դուրս գալու համար կօգտագործի Ուկրաինայի հաղորդակցության միջոցները:

Իրան-Հայաստան գազամուղը հետաքրքրում է Ուկրաինային

«Ուկրաինան շահագրգռված է Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարությամբ: Մենք գտնում ենք, որ Իրանից Ուկրաինա անցնող ամենակարճ ճանապարհն անցնում է Հայաստանով», նման կարծիք է հայտնել Երեւանում կայացած Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության խորհրդարանական վեհաժողովի աշխատանքներին մասնակից, ՍԾՏՀ անդամ երկրների տնտեսական կոմիտեի Ուկրաինայի խորհրդարանական պատվիրակության անդամ Վլ. Չերնյակը: Ինչո՞ւ է Կիեւը շահագրգռված այս գազամուղի կառուցմամբ եւ ինչպիսի՞ն կարող է լինել նրա մասնակցությունը շինարարական աշխատանքներին: Լսենք դեսպան Բոժկոյին. «Ուկրաինան, ինչպես եւ ցանկացած արդյունաբերական զարգացած երկիր, ձգտում է ապահովել սեփական էներգետիկ անվտանգությունը: Դրան ուղղված միջոցներից մեկը գազամատակարարման այլընտրանքային աղբյուրների որոնումն է: Այդ ճանապարհի կարեւոր փուլերից կարող է լինել մեր երկրի մասնակցությունը նախատեսված Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարությանը, որով հնարավոր կլինի (Վրաստանի տարածքով) գազը հասցնել Ուկրաինա, ապա Եվրոպա: Մեր երկիրը գազատարի շինարարության համար կարող է առաջարկել խողովակներ, գազակոմպրեսորային սարքավորումներ եւ այլն: Գազամուղի կառուցումը իրականացնելու դեպքում ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Ուկրաինայի համար հնարավորություն կստեղծվի ստանալ ոչ միայն իրանական, այլեւ թուրքմենական գազ՝ Իրանի տարածքով»:

Այսօր Ուկրաինան գազի մեծ ծավալների պահանջարկ ունի, եւ այն, ինչպես Հայաստանը, ստանում է Ռուսաստանից: Հաշվի առնելով ռուս-ուկրաինական բարդ հարաբերությունները, ռուսական գազի դիմաց Ուկրաինայի կուտակած 2-3 մլրդ դոլար պարտքը, բնական է, Կիեւը փնտրում է գազ ստանալու այլընտրանքային ուղիներ: Ուկրաինային հետաքրքրում է թուրքմենական գազը, որը նախ ռուսականից էժան է, բացի այդ, վճարումները կատարում է 50 տոկոս «չոր» փողով», 50 տոկոս՝ ապրանքներով ու ծառայություններով:

Մեր կարծիքով, Ուկրաինան Հայաստանը դիտում է նախ եւ առաջ որպես Իրան եւ Մերձավոր, Միջին Արեւելք դուրս գալու ճանապարհ: Ակնհայտ են տարածաշրջանում նկատվող աշխարհաքաղաքական փոփոխությունները: Մասնավորապես Իրանում հաստատվելու, Թեհրան-Կիեւ տնտեսական հարաբերությունները զարգացնելու Ուկրաինայի ձգտումներն էլ ավելի են կարեւորում Հայաստանի դերը եւ կշիռը մեր տարածաշրջանում:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Հ. Գ. *ՀՀ-ում Ուկրաինայի դեսպան Օ. Բոժկոյի հետ հարցազրույցն ամբողջությամբ կտպագրվի «Ազգի» առաջիկա համարներից մեկում:*

ԱՄՆ

Բուշը շահեց եւս մեկ ճակատամարտ

Պարտվողներն ամերիկացի դատավորներն են

ԱՄՆ Գերագույն դատարանն ի վերջո չեղյալ եւ հակասահմանադրական հայտարարեց վիճելի քվեները ձեռքով վերահաշվելու Ֆլորիդայի գերագույն դատարանի վճիռը: Դաշնային գերագույն ատյանի 9 դատավորներից 5-ի ջանքերով ընդունված 13 էջանոց որոշմանն Ալբերտ Գորն այժմ չի արձագանքել: Ջորջ Բուշը դատավճռի առթիվ գոհունակություն է արտահայտել, բայց ձեռնպահ է մնացել «հաղթանակ» գոռալուց:

Գերագույն դատարանի որոշման մեջ մասնավորապես նշվում է, որ 9 դատավորներից 7-ը դատապարտում են Ֆլորիդայի դատարանի վճիռը, քանի որ խախտել է սահմանադրության մի քանի կետեր: Օրինակ, խախտվել է օրենքի առջեւ բոլոր քաղաքացիների հավասարության կետը, քանի որ նահանգի դատավորները վիճելի քվեների հաշվարկման միասնական նորմ չեն ապահովել: Բացի դրանից, անցյալ ուրբաթ Ֆլորիդայի դատարանը որոշել էր ձեռքով վերահաշվել տասնյակ հազարավոր վիճելի քվեներ: Մինչդեռ օրենսդրությամբ նախատեսված էր մինչեւ դեկտեմբերի 12-ը երկրում ավարտել 538 գլխավոր ընտրիչների ցանկի կազմումը, իսկ մինչեւ 18-ը հրապարակել նոր նախագահի անունը:

Դեմոկրատների թեկնածու Ալբերտ Գորի հույսը հենց քվեների վերահաշվարկն էր եւ Ֆլորիդայի 25 գլխավոր ընտրիչների կողմից հաղթող հռչակվելը: Գերագույն դատարանի վճռի հրապարակումից հետո Գորի ընտրարշավի ղեկավար Ուիլյամ Դեյլին հայտարարեց, որ Գորը եւ փոխնախագահության թեկնածու Ջո Լիբերմանն «այժմ քննում են դատավճիռը եւ իրենց դիրքորոշումը կարտահայտեն չորեքշաբթի»:

«Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ 13 էջանոց դատավճռին կից ներկայացվում են 4 այլախոհ դատավորների տեսակետները, որոնք կազմում են 65 էջ: Գերագույն դատարանի այլախոհ ներկայացուցիչներից մեկը մասնավորապես գրում է. «Գուցե երբեք հաստատ չիմանանք ներկա ընտրությունների հաղթողի անունը: Բայց պարտվողները հայտնի են. դրանք ամերիկացի դատավորներն են, քանզի բնակչությունը կորցրեց վստահությունը դատավորների՝ որպես անաչառ իրավապաշտպանների հանդեպ»:

Պ. Ք.

Մոսկվան ձգտում է պահպանել իր ներկայությունը Կուբայում

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մոսկվան «առանձնակի նշանակություն է տալիս Ռուսաստանի նախագահի այցին Կուբա» եւ նպատակ չի դնում միանգամից ճեղքման հասնելու երկկողմ հարաբերություններում, որոնցում 90-ական թվականների սկզբից ի վեր դադար է առաջացել: «Շատ ավելի կարեւոր է պահպանել մեր ներկայությունը Կուբայում եւ վերականգնել վստահությունը, որը խարխլվել է, նաեւ ապագայում հարաբերությունների զարգացման հնարավորություններին», ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ զրուցելիս ասել է նախագահական վարչակազմի մի բարձրաստիճան ներկայացուցիչ:

Հինգշաբթի օրն սկսվող այցի նախնական ծրագիրը ներառում է Պուտինի առնվազն չորս հանդիպում Կաստրոյի հետ տարբեր «կազմով»՝ նեղ շրջանակով զրույցից մինչեւ բանակցություններ պատվիրակությունների հետ միասին:

Իրանը ջուր է արտահանում Քուվեյթ

Թուրքիան տնօրինում է քաղցրահամ ջրի զգալի պաշարներ եւ գտնվելով խիստ սակավաջուր Միջին Արեւելքի հարեւանությամբ, ձգտել եւ ձգտում է ստանձնել տարածաշրջանի «ջրային գերտերության» դերը: Միաժամանակ իր ազդեցությունը տարածաշրջանում տարածելու նպատակով, մտադիր է ջրի գործոնը կիրառել իբրեւ ռազմավարական հզոր լծակ: Այդ նպատակով Անկարան մշակել է տարբեր նախագծեր, այդ թվում Խաղաղության խողովակաշար (PP) նախագիծը, որի համաձայն Թուրքիայից ջուր էր տեղափոխվելու Պարսից ծոցի արաբական երկրներ՝ Սաուդյան Արաբիա, Բահրեյն, Արաբական Միացյալ էմիրություններ, Օման, Քուվեյթ եւ Կատար, սակայն նախագիծը արժանացավ արաբական երկրների մերժմանը, գլխավորապես քաղաքական դրդապատճառներով: Մինչդեռ Թուրքիան հույսով է, որ արաբներն ի վերջո տեղի են տալու եւ կյանքի են կոչելու Անկարայի ծրագրերը: Ահա թե ինչու 1991 թ. Իրանի հարավային Խուզստան նահանգում գտնվող Քարուն գետից ջուր վաճառելու վերաբերյալ Իրան-Կատար համաձայնագիրն արժանացավ Թուրքիայի խիստ հակազդեցությանը: Լարվածություն առաջացավ Թեհրան-Անկարա փոխհարաբերություններում: Քանզի վերջինս մտավախություն ուներ, որ Պարսից ծոցի մյուս երկրները եւս կմիանան այդ համաձայնագրին, իսկ ջրառատ Քարունն ի վիճակի է բավարարել գրեթե բոլորին: Սակայն խնդրո առարկա համաձայնագիրն առ այսօր մնացել է թղթի վրա՝ հիմնականում քաղաքական գործոնների բերումով: Իսկ այսօր հիշյալ նախագծի իրականացման համար ստեղծվել են բավական նպաստավոր պայմաններ. նախ՝ ակնհայտորեն բարելավվել են Իրան-արաբական աշխարհ փոխհարաբերությունները, այդ թվում Սաուդյան Արաբիայի հետ, որը զգալի ազդեցություն ունի Պարսից ծոցի ավազանի էմիրությունների, մասնավորապես Կատարի վրա: Բացի այդ, 1995 թ. ԱՄՆ ճնշման ներքո Ճապոնիան ընդհատել էր Իրանին հիշյալ եւ Խուզստանում հոսող մի այլ Քարխե գետերի վրա ամբարտակներ կառուցելու նպատակով վարկերի հատկացումը, իսկ 2000 թ. արդեն վարկավորումը վերսկսվել է:

Ստեղծված նպաստավոր պայմաններում Իրանը ջուր արտահանելու նոր քայլ է իրականացնում, ինչը, անշուշտ, Թուրքիան գնահատելու է իբրեւ նոր հարված իր բաղձալի PP նախագծին: Դեկտեմբերի սկզբներին ստորագրվել է Իրան-Քուվեյթ 2 միլիարդ դոլար արժողությամբ համաձայնագիրը, ըստ որի Քարխե գետի վրա կառուցված ամբարտակից օրական 200 միլիոն գալոն (մեկ գալոնը հավասար է 4,5 լիտրի) ջուր է տեղափոխվելու Քուվեյթ: Նշյալ քանակությամբ ջուրը եվրոպական չափանիշներով կբավարարի 4 միլիոն մարդու կարիքները, մինչդեռ վերջինիս բնակչությունը շուրջ մեկ միլիոն է: Նախագծի իրականացման ներդրումները կատարելու են գերմանական «Դրեզդեն» բանկը եւ նրա բրիտանական մասնաճյուղը, պարտքերը մարվելու են 30 տարվա ընթացքում վաճառվող ջրի հաշվին:

ՄԱՀ-ի մասնագետները նշում են, որ Իրանն իր տեխնոլոգիական եւ մասնագիտական հնարավորություններով միանգամայն ի վիճակի է սեփական ուժերով իրագործել այդ նախագիծը, ուստի ենթադրվում է, որ Իրանն ակտիվորեն կընդգրկվի Իրան-Քուվեյթ ջրատարի կառուցման աշխատանքներում: Եթե գործերն ընթանան ըստ նախատեսվածի եւ հաջող, ջրատարի կառուցումը սկսվելու է 2002 թ. եւ շահագործման է հանձնվելու 2004 թ.: Թեեւ այսօր նախագիծն իրականացնելու ճանապարհին բացակայում են քաղաքական արգելակող գործոնները, բացառված չէ, որ Իրանում ներքին դժգոհությունները խանգարեն խողովակաշարի ըստ գրաֆիկի կառուցմանը:

Նշենք, որ համաձայնագրի շուրջ բանակցությունները կողմերի միջեւ սկսվել էին դեռեւս անցած ամռանը, սակայն Իրանում երկու տարի անընդմեջ երաշտի պատճառով ջրի պակաս զգացվեց նաեւ Խուզստանի որոշ բնակավայրերում, այդ թվում Աբադան քաղաքում, ինչը հանգեցրեց դժգոհությունների բուռն դրսեւորումների, կազմակերպվեցին ցույցեր, անգամ գրանցվեցին բախումների դեպքեր, դժգոհություն արտահայտելով նաեւ խնդրո առարկա համաձայնագրի շուրջ բանակցությունների առնչությամբ: Ուստի իրանական կողմը հարկադրված ընդհատեց բանակցությունները: Միջազգային եւ իրանական մասնագետների կարծիքով, նման իրավիճակների պատճառը ոչ թե սակավաջրությունն է, այլ ջրի պաշարների ոչ արդյունավետ տնօրինումը, ուստի Իրանը պետք է լուրջ ուշադրության արժանացնի այդ հարցը: Թեեւ նաեւ հիշյալ խնդրի լուծման նպատակ է հետապնդում հոկտեմբերին Իրանում Ջրի կառավարման խորհրդի ձեւավորումը, որտեղ քննարկվել եւ հաստատվել է նախագիծ, որով հստակեցվել են մինչեւ 2020 թ. երկրի ջրօգտագործման գլխավոր ուղղությունները: Ինչը վերաբերում է Իրանի ջուր արտահանմանը ընդհանրապես, մասնագետների կարծիքով, այսօրվա դրությամբ այդ երկրում ջրի առկա պաշարները, մասնավորապես Խուզստանում, Թեհրանին լիովին արտահանելու հնարավորություն են տալիս:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՉՅԱՆ

Մշակույթ

Բեթհովենի ջութակի սոնատները (հեղինակը դրանք անվանում է դաշնամուրի եւ ջութակի սոնատներ՝ ընդգծելով երկու գործիքների հավասար դերը) կոմպոզիտորի ստեղծագործության գլխավոր մայրուղու վրա չեն: Լինելով դաշնակահար, Բեթհովենն ավելի շատ կենտրոնացած է դաշնամուրի վրա. նրա 32 սոնատները եւ 5 դաշնամուրային կոնցերտները կոմպոզիտորական ոճի եւ աշխարհընկալման զարգացման յուրօրինակ հայելի են: Դրա հետ մեկտեղ հետաքրքիր է, որ Բեթհովենի առաջին գործերի մեջ կա այդպես էլ անավարտ մնացած ջութակի սոնատ: Դա 1790 թվականին էր: Եվ միայն յոթ տարի անց կոմպոզիտորն սկսեց գրել ջութակի ու դաշնամուրի առաջին սոնատները: Եվ այդպես ընդմիջումներով շարունակվեց մինչեւ 1803 թ., երբ ավարտվեց թիվ 9 «Կրեյցերյան» սոնատը:

միասնությամբ եւ ընդհանրացմամբ: Որպես անհատականություն, Բեթհովենը չի բաժանվում ժամանակահատվածների, ուստի հասուն տարիքում եւս նա կարող է լինել դասական, ինչպես անմիջական եւ քնարական: Եվ Մաղոյանը չի վախենում Բեթհովենի մեջ ընդգծել այսպես կոչված գալանտ ոճը, որը կոմպոզիտորը խնամքով (ճիշտ է, տարբեր չափերով) պահպանել է բոլոր սոնատներում, բայց այդ ոճի մեջ տեսնում է ոչ թե ժեստի, այլ հոգու նրբակրթություն:

Լինելով բացառիկ կարողությունների տեր երաժիշտ, Մաղոյանը վաղ ցուցաբերեց միջազգային համբավի եւ արդեն 16 տարեկանում դարձավ Յ. Վենյավսկու անվան դասական մրցույթի (Լեհաստան) դափնեկիր եւ դասանի ջութակահարների Պ. Չայկովսկու անվան համամիութենական մրցույթի հաղթող Նովոսիբիրսկում

Երաժշտության ներքին էության ունկնդրումը ծեւավորում է կատարման առանձնահատուկ ինտոնացիոն ոճ: Մաղոյանը կարծես թե մտադրված է իր համար թե Բախի Չակոնան եւ թե Չայկովսկու Վալս-սկերցոն: Ունենալով անսահմանափակ վիրտուոզ ունակություններ, նա դրանք չի դարձնում իդեալականացման կամ դասական ոճի առարկա: Նույնիսկ Բեթհովենի դժվարագույն Կրեյցերյան սոնատն ընկալվում էր որպես յուրահատուկ մաքուր ստեղծագործություն (թերեւս, տեխնիկական դժվարությունների հաղթահարման դյուրությունը ջութակահարին ստիպում էր չափազանց արագացնել տեմպը սոնատի վերջնամասում):

Բեթհովենյան սոնատների կատարումն ամրապնդեց Մաղոյանին բնորոշ նրբերանգման սկզբունքները (այս տարվա սեպտեմբերյան մենա-

Կրկնակի դիմանկար հնչերիներում

Հնչերիները Կամերային երաժշտության տանն է, որտեղ երեք երեկոների ընթացքում կատարվեց Բեթհովենի ջութակի բոլոր 10 սոնատների շարքը: Կատարողներն էին Նիկոլայ Մաղոյանը (ջութակ) եւ Արմինե Գրիգորյանը (դաշնամուր):

նատը: Վերջին 10-րդ սոնատը Բեթհովենն ստեղծեց միայն 1812 թ., երբ արդեն ութ սիմֆոնիայի եւ տասնմեկ կվարտետի հեղինակ էր եւ կամերային երաժշտության ու սիմֆոնիայի ժանրերում հեղաշրջիչ վերափոխումների շեմին էր:

Երաժշտական նյութի տեսակետից Բեթհովենի ջութակի սոնատներն ավելի շատ կապված են նրա նախորդների՝ Հայդնի եւ Մոցարտի սոնատների հետ, սակայն առաջին իսկ դաշնամուրային սոնատներում ծեւավորված գեղագիտական իդեալները հետագայում ազդեցին ջութակի սոնատների, օրինակ թիվ 5 «Գարնանային» կամ թիվ 7 սոնատի վրա, որը գրված է կոմպոզիտորին սրտամոտ դո մինոր «պաթետիկ» տոնայնությամբ:

Եթե շարունակենք զուգահեռների փնտրումը, ապա արժե նշել 9-րդ սոնատի վեհ պաթոսը, որն իր վրա է կրում դրանից առաջ ստեղծված 3-րդ «Հերոսական» սիմֆոնիայի կնիքը: Մյուս կողմից, Բեթհովենի սիմֆոնիկ երաժշտության դրամատիզմը ծեւավորում է ինչպես «Կրեյցերյան» սոնատի, այնպես էլ ոգով եւ կերտման ժամկետով դրան մոտիկ 21-րդ («Ավրորա») եւ 23-րդ («Ապասիոնատա») դաշնամուրային սոնատների զարգացման յուրօրինակ բնույթը: Վերջապես, 1812 թ. ավարտված վերջին 10-րդ սոնատը երեք տարի անց կրկին խմբագրվեց: Բեթհովենի ստեղծագործության այդ ժամանակահատվածը բնութագրվում է երաժշտական բազմաթեմա նյութով, կոմպոզիցիոն խաղը կառույցների եւ վարիացիոն զարգացման նոր մեթոդների օգտագործմամբ: 10-րդ սոնատի եզրամասերը դրա հատկանշական օրինակներն են (դաշնամուրային երաժշտության մեջ այդպիսիք են ժամանակի առումով մոտիկ 26-րդ եւ 27-րդ սոնատները):

Բեթհովենի ջութակի 10 սոնատները խիստ հազվադեպ են կատարվում միասնական շարքով, ուստի երեւանյան կատարումն արտասովոր երեւույթ է: Հատկանշական է, որ Բեթհովենին տրված այդ նվիրաբերումը 27-ամյա Նիկոլայ Մաղոյանին թույլ տվեց իր գեղարվեստական հայացքն արտահայտել սոնատների մեկնաբանման առնչությամբ, որոնք կոմպոզիտորն սկսել էր գրել հենց այդ տարիքից (պատահականությո՞ւն է սա, թե՞ օրինաչափություն): Մաղոյանը չի ձգտում սոնատների մեջ տեսնել հեղինակային տարբերություններ: Ավելի շուտ հակառակն է. ջութակահարն ամբողջ շարքն ընկալում է որպես ներքին

կում, որի կոնսերվատորիայում շարունակեց ուսումը Երեւանի երաժշտական հատուկ դպրոցից հետո: Երեք տարի անց՝ 1991 թ. Քյոլնում առաջին մրցանակ ստացավ Գեորգ Կուլենկամպֆի անվան մրցույթում: Հրաշալի ու հիմնավոր կրթությունը (սովորել է Հրաչյա Բողդանյանի եւ Զախար Բրոնի մոտ, խորհրդատվություն ստացել Երեւանի կոնսերվատորիայի ասպիրանտուրայում Արամ Շամշյանի մոտ), կուտակված հսկայական նվագացանկը, վերջապես ողջ աշխարհն ընդգրկող համերգային գործունեությունը, սակայն, չխանգարեցին ջութակահարի յուրօրինակ անհատականության ծեւավորմանը: Գերմանիայում բնակվող, բայց մտապես հայրենիք մեկնող Նիկոլայ Մաղոյանն ամեն անգամ հաստատում է իր յուրօրինակությունը եւ հայ կատարողական արվեստում առաջատար դիրքեր գրաղեցնելու իրավունքը:

Նրա նվագի առանձնահատկությունը ստանդարտների իսպառ բացակայությունն է: Մաղոյանը կարող է ունկնդրին փաստեցնել երաժշտության սեփական ընկալման անսովորությամբ: Այսպես, նա բացարձակապես նորովի լսեց Արեւելքի բնությունը 1999 թ. սեպտեմբերին Արամ Խաչատրյանի Ջութակի կոնցերտի երկրորդ մասում, իսկ մեկ տարի անց՝ Էրիխ Կոռնգոլդի (ԱՄՆ) Ջութակի կոնցերտում՝ Եվրոպայի եւ Ամերիկայի մշակույթների դուալիզմում:

համերգում, որտեղ կատարվում էին 5-րդ եւ 8-րդ սոնատները, դա նրան չէր հաջողվել այնպես, ինչպես այս անգամ): Նրա կատարման մեջ առանձնահատուկ նշանակություն է ստանում կրկնվող հնչյունի նրբերանգումը: Լուսաստվերի փոփոխումը հանգեցնում է հնչյունի նշանակության վերաիմաստավորմանը. դա առաջնային չէր Բեթհովենի համար, բայց այժմեական է 20-րդ դարի արվեստի համար: Նման նրբերանգման առավել հետաքրքիր դրսեւորումը դարձավ 8-րդ սոնատի երրորդ մասը: Մաղոյանի մեկնաբանությամբ այն զուգահեռ էր անցկացնում արդի մինիմալիստական գործերի տեխնիկայի հետ:

Նրբերանգման սկզբունքը հետաքրքիր է արտահայտված վարիացիոն ծեւերի կատարման մեջ, որոնցով այնքան հագեցած են Բեթհովենի սոնատները (տպավորվեցին թիվ 6, 7, 9, 10 (վերջնամաս) սոնատների վարիացիաները, որի շնորհիվ պահպանվում էին բնական ընթացքը եւ ծեւի պլաստիկությունը: Նշենք նաեւ տեմբրային հարստությունը դանդաղ մասերում, որոնք անջնջելի տպավորություն թողեցին գերագույն հղկվածությամբ եւ երաժշտության պոեզիայով (օրինակ՝ թիվ 5, 6, 8, 10 սոնատների առաջինները):

Նիկոլայ Մաղոյանի կողմից մեկնաբանվող ջութակի սոնատներում Բեթհովենի դիմանկարը քնարական խոստովանանք է, ըստ որում այնքան կամերային, որ Կամերային երաժշտության տան դահլիճն անգամ ընդարձակ էր թվում: Տվյալ համատեքստում առավել հետաքրքիրը ջութակահարի կողմից 6-րդ սոնատի ընթերցումն էր: Կարելի է ասել, որ դա Բեթհովենի լռած երաժշտությունն էր եւ ոչ թե սովորաբար Բեթհովենի գործերում լսվող երաժշտությունը:

Հանձին դաշնակահարուհի Արմինե Գրիգորյանի, Մաղոյանը դաշնակից է գտել գաղափարների իրականացման համար: Մաղոյանի հետ համատեղ քանիցս ելույթ ունեցած հիանալի դաշնակահարուհին բացառիկ ճշգրիտ եւ ստույգ է իր նվագի մեջ՝ նպաստելով մենակատարի արտահայտչականությունը:

Բեթհովենի ջութակի սոնատների երեք երեկոները նվիրված էին օրերս լրացող նշանակալի տարեթվին՝ մեծ կոմպոզիտորի եւ երաժշտության փիլիսոփայի ծննդյան 230-ամյակին:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Արվեստագիտության դոկտոր

Հրանտ Մաթեւոսյանի «Աշնան արեւի» պրեմիերան Հովհ. Աբելյանի անվան թատրոնում

Վանաձորի Հովհ. Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում օրերս պրեմիերա էր: Հանդիսատեսի դատին հանձնվեց Հրանտ Մաթեւոսյանի «Աշնան արեւի» բեմականացումը, որն իրականացրել է ՀՀ վաստակավոր արտիստ Հակոբ Ազիզյանը, նա նաեւ բեմանկարչության հեղինակն է: Երաժշտական ծեւավորումը կատարել է Սեդրակ Զարգարյանը:

Հանդիսատեսը տեղափոխվեց մաթեւոսյանական ինքնատիպ եւ ընդգծված-նատուրալիստական աշխարհ, ուր անուրանալի է Ալլա Հովհաննիսյանի (Աղուն), Շահեն Հարությունյանի (Սիմոն), ՀՀ վաստակավոր արտիստ Ռոզա Մխիթարյանի (Նանի), Ալլա Դարբինյանի (երիտասարդ Աղուն), Արթուր Հարոյանի (երիտասարդ Սիմոն), Ռազմիկ Մարգարյանի (Ապի) անկեղծ ու անմիջական խաղը:

Հանդիսատեսը ջերմորեն ընդունեց աբելյանցիների նոր ներկայացումը: Դրա հավաստումն էր ոչ միայն լեփ-լեցուն դահլիճը, չընդհատվող ծափողջույնները, այլեւ տեղացի, երեւանից, Գյումրուց եւ այլ քաղաքներից եկած մասնագետների գնահատականը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Ալբերտ Մկրտչյանի «Ուրախ ավտոբուսը» գլուխգործոց է

Ժարգմանաբար ներկայացնում ենք Մոնրեալի «Ապագայ» թերթի գրախոսությունը

Չվախենանք բառերից. Ալբերտ Մկրտչյանի վերջին ֆիլմը՝ «Ուրախ ավտոբուսը» (Հայաստան, 2000 թ., 1 ժ. 50 րոպե), անկեղծ ասած, մի իսկական գլուխգործոց է թե՛ որպես բեմադրություն եւ թե՛ որպես ճշմարտացի հերոսների կենսապատում:

Եվրոպայում առաջին անգամ ցուցադրվելով Ֆրանսիայի Դի քաղաքի (Դրոմի դեպարտամենտ) Արեւելք–Արեւմուտք փառատոնի բացման առթիվ, Ալբերտ Մկրտչյանի «Ուրախ ավտոբուսը» խանդավառությամբ ընդունվեց հանդիսականների կողմից: Դա շատ ոգեւորիչ, գրեթե եզակի պահ էր հայկական կինոյի՝ տարեգրության մեջ, երբ հոկտեմբերի 7-ին Դիի «Պաստել» կինոթատրոնում ցուցադրության ավարտից հետո հանդիսականները հոտնկայս, ծափահարություններով դիմավորեցին բեմադրիչ Ալբերտ Մկրտչյանին եւ ֆիլմի գլխավոր դերակատարուհի Անահիտ Քոչարյանին: Լեփ-լեցուն դահլիճում շատերն արտասվում էին՝ հուզիչ կերպարների ու տեսարանների գեղեցկությունից ազդված: Գրեթե նույնպիսի անխառն հուզմունք էր տիրում Արեւելք-Արեւմուտք փառատոնի փակման օրը՝ հոկտեմբերի 15-ին կայացած վերջին ցուցադրության ժամանակ:

«Ուրախ ավտոբուսը» պատմություն է 1988 թ. երկրաշարժից ավերված Գյումրի (նախկին Լենինական) քաղաքի մասին, որտեղ մարդիկ շարունակում են ապրել զոհերի վերհուշով: Քաղաքից գերեզմանատուն տանող ավտոբուսային երթուղիներ կան: Կյանքը հաղթանակում է, երբ փոքրիկ որբերից մեկը (Ժորա Բաղդասարյան, 7 տարեկան) համառորեն հետեւելով մի կնոջ (Անահիտ Քոչարյան), որդեգրվում է նրա կողմից: Այնուհետեւ նախկին որբն իր նոր մորը՝ երկրաշարժի ժամանակ ամուսնուն կորցրած կնոջը, ներկայացնում է մի շարք «հայրերի» կամ թեկնածուների: Զարմանալի իրավիճակ, որտեղ հմտորեն միախառնվում են հումորը, զավեշտականն ու պաթետիկը, թախիծն ու բերկրանքը:

Այս ուժեղ ֆիլմ է տպավորիչ պատմությամբ՝ երկրաշարժից հետո մարդու վերապրումով, որն «Ուրախ ավտոբուսին» անչափ մարդկային արժեքներով սյուրռեալիստական գործի երանգ է տալիս: Անահիտ Քոչարյանից եւ Ժորա Բաղդասարյանից բացի, ֆիլմում նկարահանվել են նաեւ Սոս Սարգսյանը, Ազատ Գասպարյանը, Միքայել Պողոսյանը, Սուսաննա Բաղդասարյանը եւ Կարինե Ջանջուղազյանը: Հայաստանում վերջին տասնամյակում նկարահանված ընդամենը 3 ֆիլմերի մեջ «Ուրախ ավտոբուսը» մի գլուխգործոց է, որ եվրոպացի հանդիսատեսը կբացահայտի մասնավորապես 2001 թ. փետրվարին կայանալիք Բեռլինի փառատոնում:

«ԱՊԱԳԱՅ»
Մոնրեալ

Նորավանք եկեղեցու բակում կանգնեցվեց աղբյուր-հուշաքար

ՍՅՈՒՆԻՔ, 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի կապակցությամբ Գորիսի տարածաշրջանի Բարձրավան գյուղի Բղենո-Նորավանք եկեղեցու բակում օրերս կանգնեցվեց եւ օծվեց աղբյուր-հուշաքար: Աղբյուրի ջուրը 1 կմ հեռավորությունից եկեղեցու բակ է հասցվել գյուղի երիտասարդության ուժերով, ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագրի աջակցությամբ:

Բղենո-Նորավանքը հայ ճարտարապետության եզակի կոթողներից է, կառուցվել է 936 թվականին: Այն նշանավորվում է նրանով, որ այստեղ 989 թվականին Հովհաննես գրիչը գրել է «Էջմիածնի Ավետարանը»:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Մի պահ էլ ուսուցչուհուն առաջարկիր. նստենք խոսենք:

ԱԶԳ

Շախմատ

ՌԵՊՈՐՏԱԺ՝ SABERATOURS-SEVAN-Ի ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

Հիշեք այս անունը՝ Ալեքսանդր Գրիշչուկ

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Դելիից

Զարմանալիորեն արագ ավարտվեցին մարտերն աշխարհի շախմատի առաջնության վեցերորդ փուլի երկրորդ օրը. խաղի սկզբից անցել էր միայն մոտ երեք ժամ, երբ մրցասրահը դատարկվեց: Ոչ, կարճատեւ կամ, ինչպես ընդունված է ասել, «գրոսմայստերական» ոչ-ոքիներ չգրանցվեցին: Պարզապես պայքարը շարունակող համարյա բոլոր մասնակիցները, կարծես թե, հոգնել են, եւ անգամ ամենաամուր շախմատիստի համբավ ունեցողներն էլ նյարդայնանում եւ սխալվում են:

Իրեն նման չէր, օրինակ, Մայքլ Ադամսը: Նա սեւերով շատ պասիվ խաղաց Վիշվանաթան Անանդի հետ, որը, հուրախություն տեղացի շախմատասերների, կարեւորագույն հաղթանակ տարավ Թեհրանի ճանապարհին եւ այժմ մենամարտը վարում է 1,5-0,5 հաշվով:

Թվում էր, թե նախորդ օրվա հաջողությունից հետո հանգիստ պետք է լինի բազմահմուտ Ալեքսեյ Շիրովը: Բայց նա էլ հուզվում էր, իսկ երիտասարդ հակառակորդը՝ Ալեքսանդր Գրիշչուկը, այնքան սառնասիրտ էր, որ կարծես ինքը հաշվի մեջ առավելություն ունի: Շիրովի եզրափակիչ վրիպումը հանգուցալուծում եղավ, եւ հաշիվը հավասարվեց՝ 1-1:

Հետաքրքիր է, որ դեռ մինչեւ մրցաշարը Գրիշչուկը հարցազրույցում միանգամայն անկեղծ ասաց, որ ինքը երբեւիցե կդառնա աշխարհի չեմպիոն. «Եթե աշխարհի առաջնություններն անցկացվեն ամեն տարի, ապա վաղ թե ուշ, ես էլ առաջինը կլինեմ»: Այն ժամանակ այս խոսքերը նման էին պատանեկան պարծենկոտության: Բայց հիմա Ալեքսանդր Գրիշչուկը, որի անունը շախմատասերներից շատերը կարծես չէին էլ լսել, կարող է խոշորագույն սենսացիայի հեղինակ դառնալ:

Ի դեպ, եւս երկու խոսք սառնասրտության եւ ինքնատիրապետման մասին: Եվ երեկվա պարտությունից, եւ այսօրվա հաղթանակից հետո Գրիշչուկի դեմքի որեւէ մկան չշարժվեց. գոնե արտաքինից. նա ոչ տխրեց, ոչ ուրախացավ: Նրա հակադրությունը Շիրովն է. հաղթանակից հետո նա բառացիորեն եւ ամբողջ էությամբ հրճվում է, ինչպես գոլ խփած բրազիլացի ֆուտբոլիստը, իսկ պարտությունից հետո նրա հայացքում կարելի է կարդալ՝ աշխարհը կործանվել է...

Իրենց հույզերը կարողանում են թաքցնել չինացի շախմատիստուհիները: Քին Կանյինգը պարտվում է իր հայրենակից աշխարհի չեմպիոնուհուն՝ Սե Ջունին, բայց դա չխանգարեց, որ նա արտասովոր խաղաղավարությամբ ընդունի մամուլի կենտրոնի խնդրանքը եւ մեկնաբանի իրենց մրցախաղի երկրորդ պարտիան: Կանյինգը խաղում էր սպիտակներով եւ, իհարկե, փորձ արեց փոխվրեժի հասնել նախորդ օրվա պարտությունից հետո: Սակայն Ջունը գործում էր այնքան հիմնավոր եւ վստահ, որ ոչ-ոքին պարտադրեց ուժի դիրքերից:

Որպես աշխարհի առաջնության վճռաբեկ հանձնաժողովի անդամ, կարող եմ ուրախությամբ ասել, որ պայքարը մոտենում է եզրագծին, իսկ բողոքներ մասնակիցներից գործնականում չկան: Դրան նպաստում է նաեւ կանոնադրության այն կետը, համաձայն որի վճռաբեկ հանձնաժողովին ուղղված յուրաքանչյուր բողոք պետք է «ուղեկցվի» 400 ամերիկյան դոլարի դեպոզիտով, եւ գումարը վերադարձվում է միայն բողոքը հարգելու դեպքում: Բայց անկախ այս նրբությունից էլ վիճելի իրավիճակներ (աչքով չտաած) չկան: Կարող եմ նշել միայն դեռ մինչեւ մեկնարկը գրանցված դրվագը: Վրացի շախմատիստուհի Գուլեքիանին ընտանեկան պատճառներով չէր կարողացել ժամանել Դելի, եւ Կիրսան Իլյումժինովը մտադիր էր նրան փոխարինել պահեստային մասնակցով, որն էր բուլղարուհի Ստեֆանովան: Բայց մեր հանձնաժողովը նկատեց, որ կանոնադրության համաձայն, վիճակահանությունից հետո կազմում փոփոխություններ չեն թույլատրվում: Ի պատիվ ՖԻԴԵ-ի նախագահի, նա միանգամից համաձայնվեց մեր որոշմանը, եւ վրացի մեկ այլ շախմատիստուհի Իոսելիանին, որը պետք է հանդիպեր Գուլեքիանու հետ, դուրս եկավ հաջորդ փուլ:

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՖԻՖԱ-ն անվանում է դափնեկիրներին

Պելեն եւ Մարադոնան՝ 20-րդ դարի լավագույն ֆուտբոլիստներ

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ) որոշեց անցնող հարյուրամյակի լավագույն ֆուտբոլիստին: Իսկ մրցույթի արդյունքները հրապարակվեցին Հռոմում անցկացված գալա-հանդիսության ժամանակ: Արարողությանը ներկա էին անցյալի ու ներկայի բազմաթիվ մեծություններ:

Թեկնածուների ցուցակում 27 մարզիկներ էին, որոնցից էլ մասնագետները պետք է ընտրություն կատարեին: Համընդհանուր կարծիքով, լավագույնի կոչման հիմնական թեկնածուները երկուսն էին՝ բրազիլացի Էդսոն Արանտես դո Նասիմենտոն կամ, ինչպես հայտնի է բոլորին, Պելեն եւ արգենտինացի Դիեգո Մարադոնան: Ընդ որում, վերջինս ֆուտբոլասերների կողմից առաջինն էր ճանաչվել ինտերնետ համակարգչային ցանցի անցկացրած հարցման արդյունքով: Ու եթե մինչ այդ թվում էր, թե վաղուց ի վեր «ֆուտբոլի արքա» հռչակված Պելեի թեկնածությունն անառարկելի է, ապա այժմ կասկածներ առաջացան: Բայց մասնագետներից շատերն իրենց ձայնը տվեցին բրազիլացու օգտին, եւ Պելեն 20-րդ դարի լավագույնների ցուցակում առաջին տեղը գրավեց մեծ առավելությամբ: Հարցման արդյունքով երկրորդը նշանավոր արգենտինացի Ալֆրեդո դի Ստեֆանոն է, որն իր լավագույն տարիներն անցկացրել է Մադրիդի «Ռեալի» կազմում, իսկ Մարադոնան միայն երրորդն է: ՖԻՖԱ-ն հարյուրամյակի լավագույն ֆուտբոլիստներ ճանաչեց երկուսին՝ Պելեին եւ Մարադոնային, քանի որ վերջինիս նախապատվություն էին տվել մարզասերները:

Պելե

Մարադոնա

Առաջինը մրցանակ ստացավ Մարադոնան: Նա իր հաղթանակը նվիրեց բոլոր արգենտինացիներին, կնոջը, հարազատներին, ինչպես նաեւ Կուբայի առաջնորդ Ֆիդել Կաստրոյին, որին իր ամենամտերիմ բարեկամներից մեկն է համարում: Երբ բեմ հրավիրվեց Պելեն, Դիեգոն լքեց դահլիճը՝ հավանաբար դժգոհելով, որ իրենից բացի մեկ ուրիշն էլ է լավագույն ճանաչվում: Այդ առիթով Պելեն նշեց. «Ես կցանկանայի, որ հիմա Մարադոնան լիներ այստեղ՝ իմ կողքին, բայց երեւում է, նա արդեն գնացել է»:

Զինեդին Զիդանը՝ 2000 թ. լավագույն ֆուտբոլիստ

Հռոմում կայացած գալա-հանդիսության ժամանակ անվանվեցին նաեւ 2000 թ. աշխարհի ուժեղագույն ֆուտբոլիստները: Սկզբից եւեթ պարզ էր, որ մրցակցությունն ընթանալու է երեք հոգու միջեւ: Այդպես էլ եղավ. տարվա լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչվեց Ֆրանսիայի հավաքականի եւ իտալական «Յուվենտուս» (Թուրին) թիմի կիսապաշտպան Զինեդին Զիդանը: Ծագումով ալժիրցի այս ֆուտբոլիստը 28 տարեկան է: Նա Ֆրանսիայի հավաքականի կազմում դարձել է աշխարհի (1998 թ.) եւ Եվրոպայի (2000 թ.) չեմպիոն, հաջողությունների է հասել նաեւ ակումբային թիմերի կազմում: Զիդանը 1998-ին ճանաչվել է աշխարհի եւ Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ:

Աշխարհի շուրջ 150 ազգային հավաքականների մարզիչներից կազմված հանձնախմբի հարցման արդյունքներով Զիդանը հավաքեց 370 միավոր: Նրանից 41 միավորով ետ մնաց երկրորդը ճանաչված պորտուգալացի Լուիս Ֆիգուն (նա հանդես է գալիս Իսպանիայում՝ Մադրիդի «Ռեալի» կազմում): Լավագույնների ցուցակում երրորդն է բրազիլացի Ռիվալդոն (իսպանական «Բարսելոնա»), որը վաստակեց 263 միավոր:

Ներկայացնենք տարվա լավագույն տասնյակը եւ միավորները, ինչպես նաեւ՝ բոլոր 10 տարիներին աշխարհի լավագույն ֆուտբոլիստ ճանաչվածների անունները:

2000 թ. 10 լավագույնները

1.	Զինեդին Զիդան (Ֆրանսիա)	370
2.	Լուիս Ֆիգու (Պորտուգալիա)	329
3.	Ռիվալդո (Բրազիլիա)	263
4.	Գաբրիել Բատիստուտա (Արգենտինա)	57
5.	Անդրեյ Շեւչենկո (Ուկրաինա)	48
6.	Դեւիդ Բեքհեմ (Անգլիա)	41
7.	Թիերի Անրի (Ֆրանսիա)	35
8.	Ալեսանդրո Նեստա (Իտալիա)	23
9.	Պատրիկ Կլայվերտ (Հոլանդիա)	22
10.	Ֆրանչեսկո Տոտտի (Իտալիա)	14

Բոլոր տարիների լավագույնները

1991 թ.	Լոթար Մաթեուս (Գերմանիա)
1992 թ.	Մարկո վան Բաստեն (Հոլանդիա)
1993 թ.	Ռոբերտո Բաջո (Իտալիա)
1994 թ.	Ռոմարիո (Բրազիլիա)
1995 թ.	Ջորջ Վեա (Լիբերիա)
1996 թ.	Ռոնալդո (Բրազիլիա)
1997 թ.	Ռոնալդո (Բրազիլիա)
1998 թ.	Զինեդին Զիդան (Ֆրանսիա)
1999 թ.	Ռիվալդո (Բրազիլիա)
2000 թ.	Զինեդին Զիդան (Ֆրանսիա)

Մյուս դափնեկիրները...

ՖԻՖԱ-ն 20-րդ դարի լավագույն ակումբային թիմ է ճանաչել իսպանական «Ռեալին» (Մադրիդ): Հաջորդ տեղերում են անգլիական «Մանչեսթր Յունայթեդը», գերմանական «Բավարիան», իսպանական «Բարսելոնը», բրազիլական «Սանթոսը», հոլանդական «Այաքսը»...

Վերջին տարիների լավագույն ազգային հավաքական է ճանաչվել Բրազիլիայի ընտրանին, իսկ 2000 թ. լավագույն՝ Հոլանդիայի հավաքականը: Որոշվել են նաեւ կոնֆեդերացիաների լավագույնները: Ահա նրանք. Եվրոպա՝ Հոլանդիա, Ասիա՝ Ճապոնիա, Աֆրիկա՝ Նիգերիա, Հարավային Ամերիկա՝ Կոլումբիա, ԿՈՆԿԱԿԱՖ՝ Հոնդուրաս, Օվկիանիա՝ Ավստրալիա:

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Սելինջեր: 2. Գաքա: 3. Աչլանտ: 4. Մարաքի: 5. Համր: 6. Մենամարտ: 9. Կարթ: 10. Տարինլ: 12. Իկար: 17. Եղեռդակ: 18. Պավլովա: 19. Գոյական: 21. Վանաձոր: 25. Արահետ: 26. Ֆուձիյամա: 28. Եվգենիկա: 30. Ական: 32. Ակնա: 33. Առասան: 34. Գասկոն: 39. Անտի: 41. Նվեր:

Հորիզոնական

7. Բելկանտո: 8. Փառանձեմ: 9. Կամա: 11. Անրի: 13. Ինգա: 14. Նազարեթ: 15. Կամո 16. «Վերթեր»: 20. «Ավրորա»: 22. Բաքելոն: 23. Օրբելի: 24. Նանիայ: 27. Դվորժակ: 29. Լուսակա: 31. Արագվի: 35. Մինա: 36. «Ռեմեդիա»: 37. Նվեր: 38. «Նանա»: 40. Սոնա: 42. Սմբատյան: 43. Կոմենսկի:

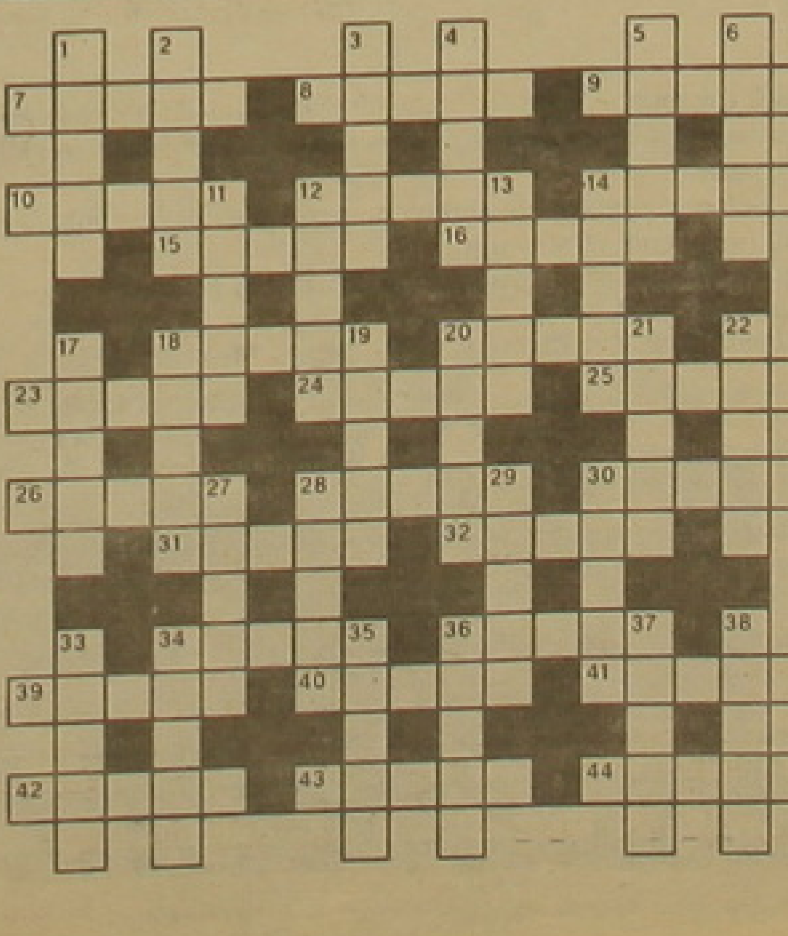

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Արաբ բանաստեղծ (640-մոտ 710), ապրել է Դամասկոսի արքունիքում, գրել է ներբողներ, գինեձոներ, նակաիդներ: 2. «Մտածողը» քանդակի հեղինակը: 3. Թուրք սուլթան 1299-ից: 4. Չեխ ջութակահար, ..., օղաչու: 5. Ռուս դերասան: 6. Ճահճաբույսում: 11. Պետություն Արեւմտյան Ասիայում: 12. Արյան հեղուկ մասը: 13. Տղամարդու անուն: 14. Թաջ Մահալ հուշարձանը կառուցողը: 17. Աբեւադարձային պտուղ: 18. Գյուղ Հայաստանում, Վարդենիսից հյուսիս-արեւելք: 19. Թունդ գինի: 20. Արաբական աշխարհում ամիրապետի տիտղոս: 21. Թատրոնի բեմն աջից եւ ներքեւից լուսավորող սարք: 22. Եռանկյունաչափական ֆունկցիա: 27. Գազ: 28. Մարս մոլորակի արբանյակը: 29. Պաշտամունքային շինություն: 30. Հռոմեական կայսր: 33. Հնում՝ վարձու մշակ: 37. Բանջարեղեն: 35. Ֆրանսիացի նկարիչ, պոստիմպրեսիոնիստ: 36. Բանջարեղեն: 37. Ի՞նչն է զենքի մանրամասն ուղղում: 38. Փոխինդից պատրաստված կերակուր:

Հորիզոնական

7. Սակաբույծների ազդեցությամբ բույսի՝ հատկապես տերեւների վրա առաջացած, դաբաղանյութեր պարունակող նյութ: 8. Ճգնավոր, ...: 9. Ֆրանսիացի գրող, փիլիսոփա, հրապարակախոս: 10. Չափել, էզ հավ: 12. Կաշվե բարակ շերտ, որով փակում են կճուճների բերանը: 14. Ջրամբար Իջեւանից հյուսիս: 15. Քաղաք Ղազախստանում: 16. Հավազգի վայրի թռչուն: 18. Հաղորդալար: 20. Գիծ, անխելք, ...: 23. Համեմունք: 24. Հայոց թագուհի: 25. Պարսից շահ: 26. Ժողովրդական ժողով Հին Հունաստանում: 28. Ոչ մետաղական, պինդ, մագնիսական նյութ: 30. Խաչխաչի հյութը: 31. Մ. թ. ա. XVII դ. ախայացիների ստեղծած թագավորություններից մեկը: 32. Զովացուցիչ խմիչք: 34. Փիլիսոփայական տերմին՝ բառ, խոսք, միտք, բանականություն իմաստով: 36. Հռոմեական կայսր: 39. Հին հույն փիլիսոփա, մեծ իմաստասեր: 40. Ֆրանսիական կինոակադեմիայի բարձրագույն մրցանակը: 41. Հնում նկարիչ: 42. Բանաստեղծություն մեծ Մեծամոր Արեւելքի ժողովուրդների գրականության մեջ: 43. Հայ ...: 44. Սերմնավոր բույսերի սաղմի դեռեւս չտարբերակված մարմնի վրա ձեւավորվող առաջին տերեւները:

Կազմեց Է. ՍԱՔՏԻՍՅԱՆԸ

Ազգ Ամանորյա հաճելի անակնկալ

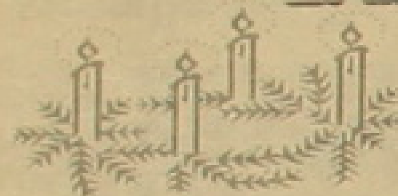

գովազդատուների համար՝ քառ. սմ 150 դրամի փոխարեն 100 դրամ:

Ձեր գովազդը մեր անկախությունն է:

Շտապե՛ք, զեղչը գործում է մինչև դեկտեմբերի 30-ը ներառյալ:

Այս ժամանակահատվածում կնքված երկարաժամկետ պայմանագրերն ուժի մեջ են ամբողջ 2001 թ. «Ազգ» օրաթերթում տեղադրվելիք գովազդների համար:

☎ 529353
Fax. 562863
web.site: www.azg.am
e-mail: azg2@arminco.com

ԶԻԳԶԱԳ

ՎԱՃԱՌԱՍՐԱՀՆԵՐՈՒՄ ԳՈՐԾՈՒՄ ԵՆ ԱՄԱՆՈՐՅԱ

7 - 10% ԶԵՂՉԵՐ

YEREVAN-PARIS-LYON

SABERATOURS-SEVAN

ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր և տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սևան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- Ավիատոմսեր Երևանից ուղիղ չվերթերով

ARMENIAN AIRLINES, swissair, KLM, BRITISH AIRWAYS, АЭРОФЛОТ

տրանզիտ խաղամներով ցանկացած ուղղությամբ և ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը և կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում
- Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում և արտասահմանում
- Բժշկական ապահովագրություն

375010, ք. Երևան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ՀԱՅՆԵՐԱՐՏԲԱՆԿ

Շարունակելով ավանդային տոկոսադրույքների իջեցման հետևողական ուղեգիծը և նպատակ ունենալով բանկի գործունեությունը մոտեցնել միջազգային չափանիշներին, ձգտելով էլ ավելի հուսալի ու նպատակավոր պայմաններ ստեղծել Հայաստանի և արտերկրի ներդնողների համար և միաժամանակ ապահովելով բանկի կայուն և համաչափ զարգացումը՝ Հայներարտբանկը հայտարարում է, որ 2001 թ. հունվարի 1-ից ավանդներ է ընդունում հետևյալ պայմաններով՝

Ժամկետ (օր)	Արտարժույթ (տարեկան %)	ՀՀ դրամ (տարեկան %)
20-91	9	12
92-182	10	13
183-27	11	14
274-365	12	15

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳԻՐ

14 դեկտեմբեր

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
10.20 Բոհեմ
11.00 Գ/ֆ «Կիկուջիրո» (Ճապոնիա)
13.00 Հայլուր
13.20 9-րդ հրաշալիք
17.00 Հայլուր
17.20 «Արևիկ». «Եկեք երգենք»
17.50 Կարճամետրաժ կինոնկար «Բարոն Սունը և անսովոր մրցավազքը»
18.10 Կանանց հեռուստաակումբ
19.15 «Բարի ակնթարթ»
20.05 Քո հասակակիցը
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 1 լուր
21.50 Անկախության այբուբեն
21.55 Պրեմիերա
22.05 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
23.00 «Կռունկ-2000»
23.40 Հայլուր
00.00 Հայլուր (ռուսերեն)
00.05 Հայլուր (անգլերեն)
00.15 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Գ/ֆ «Վենդետա» (ԱՄՆ-Իտալիա)

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

8.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
(8.30, 9.30 Լուրեր)
10.00 «Մոռենա Կլարա»
17.00 Մուլտֆիլմ
17.20 Մանկական ժամ. «Ծեր կախարդի հեքիաթները», «Գյուղի կատվի հեքիաթները»
18.05 «Մոռենա Կլարա»
19.00 «Բլում-բլում» պատմություններ
19.20 Երաժշտություն
19.30 Զուգահեռ աշխարհ. Ֆելիքս Սամիկոնյան
20.00 Լուրեր
20.35 Օրը
21.35 «1-02»
21.40 «Ձեղնահարկ»
22.00 Հեռուստակամուրջ Երևան-Բաքու. «Ճակատի գիծ»
22.30 Գործարար աշխարհ
23.00 Գ/ֆ «Վերջի վերջը»
(24.00 Լուրեր)

09.30 Սուրհանդակ (կրկնություն)
10.00 Տոմար
11.30 Կամ... կամ (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Մուլտֆիլմ
20.10 Կարճամետրաժ ֆիլմ «Թթենի»
20.30 Ասպարեզ
22.05 Ոսկյան
22.15 Գ/ֆ «Հյուսիս և հարավ»
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Կասալի արևները» (կրկնություն)
(Ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 02.00 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Բոլոր շներն ընկնում են դրախտ»
16.45 100 տոկոս» ծրագիրը
17.15 ... Մինչև 16 և բարձր
19.25 Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները
19.55 Գործընթաց
20.40 Սերիալ «Սահման. Տայգայի սիրավեպ»
21.45 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.00 Գ/ֆ «Ճակատագրի սիրեցյալը» (դերերում Ժ.-Պ. Բելմոնդո, Ք. Աժենեն, Ֆրանսիա, 1988 թ.)
01.25 Խաղաղ տուն
02.15 Դետեկտիվ «Մայք Համեր»

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. թ. դեկտեմբերի 20-ին տեղի կունենա «Ալավերդու ոչ ալկոհոլային խմիչքների և գարեջրի գործարան» ԲԲԸ ընդհանուր ժողովը (հինգշաբթի և ուրբաթ):

Հասցեն՝ ՀՀ Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի, Էնգելսի 10
Հեռ. (053) 2-21-90

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ «ՕՐԲԻՏԱ» երկրային կայանի շենքի հիմնական շինվերանորոգման և տարածքի շինարարության աշխատանքների համար: Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է.

- Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական «լիցենզիա»-ները,
- Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում:

Մրցույթի անցկացման պայմանները և աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետևյալ հասցեով.

Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Նախքան մրցույթի փաստաթղթերը ստանալու համար դիմել՝ շահագրգիռ կազմակերպությունները մրցույթի փաստաթղթերի համար պետք է վճարեն 3000 (երեք հազար) հայկական դրամ (անվերադարձ) Արմենտելի օգտին («Էյչ-Էս-Բի-Սի-Հայաստան» բանկ, հ/հ: 001-125707-040: Վճարման անդորրագրի պատճենը պետք է ներկայացվի մրցույթի փաստաթղթերը ստանալիս:

Բացի վերը նշված վճարից, առաջարկի հետ միասին մասնակիցները պետք է ներկայացնեն բանկի կողմից թողարկված երաշխավորագիր (մասնակցության համար): Մասնակցության երաշխավորագրի մանրամասները նշված են մրցույթի հրավերի համապատասխան կետում:

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2000 թ. դեկտեմբերի 25-ը, ժամը 12-ին:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայփոստ» պետական ՓԲԸ համակարգի փոստային բաժանմունքներում կատարվում է 2001 թ. օրաթերթերի և ամսագրերի բաժանորդագրություն: Բաժանորդագրված օրաթերթերի և պարբերականների ժամանակին ստացումը երաշխավորում ենք: Բաժանորդների անհատական փոստարկղերի տեղադրումը և վերանորոգումը կկատարվի «Հայփոստ» պետական ՓԲԸ միջոցների հաշվին:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 53-47-66 հեռախոսահամարով:

«ՀԱՅՓՈՍՏ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՓԲԸ

@rminco Global Telecommunications — Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1356. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 13. 12. 2000. Գինը՝ 100 դրամ